Kulturně společenský časopis na internetu
2011 • 11

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Poezie v éře Facebooku

Pavel Růžek bez růže

Nová knížka Michala Šandy

Obrazy Jaroslava Valečky

Obsah:

Před Strží

Poezie v éře Facebooku (rozhovor s Jitkou N. Srbovou**)** (4)
Michal Šanda, Pavel Růžek: **Bez růže** (8)
Jakub Šofar: **Strky Frky** (16)
Jakub Šofar: **Přečteno** (19)
Liszt a Wagner v Piešťanech (22)

Strž DA

Marek Toman: **Pavel Růžek a pes jménem Cit** (24)
Jana Hanušová: **Francis Scott Fitzgerald dětem** (25)
Jakub Mařan: **Rudá záře nad literaturou** (26)
Štěpán Kučera: **Pět odstínů Druhé trávy** (28)
Tomáš Čada: **Tomáš Čada: Toulání se krajinami modernity** (29)

Za Strží

Michal Kliment: **Extase československého filmu – Tři Janové** (30)
Reflektor mladých (35)
Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Kalendář válečných slepců 1926** (36)
Michal Šanda: **Oskarovy rybářské trofeje (ukázka z připravované knížky)** (40)
Zdeněk Mitáček: **Podél trati** (46)

Příloha

Jaroslav Valečka: **Obrazy** (50)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Jitka N. Srbová, foto Vlastimil Bret (k článku na str. 4)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 11, ročník 12. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štěpán Kučera. Zástupce šéfredaktora: Štefan Švec. Redakce: Marie Böhmová, Václav Dvořák, Martin Groman, Michal Šanda, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

Literární zádrhel

Jan Machonin

***

Myslíš
že smrt přijde až zítra
A ona je tu dnes
Na mezi nad hlavou
rozkvétá nám vřes

Komentář k básni

Básník musí umřít ještě dnes
z květin totiž znám mu pouze vřes
Proto nemoh zesnout včera
když rozkvetla desidera
A pokud by chtěl, i zítra umřít jde
v květu je-li asplenium viride
Však není-li si básník skonem jist
tak snad v červnu, kdy kvete mařík list

Karl Thurgau von Jabkowicz

Naši milí,

v listopadové Dobré adrese mám největší radost z přílohy čísla, kterou tvoří malá výstava obrazů malíře Jaroslava Valečky. Líbí se mi jeho klidné, melancholické krajiny, kde se místo lidí objevuje sníh, oheň nebo zvířecí krev. A když už lidé, tak jako figurky nebo procesí, protože tu nejdůležitější roli hraje právě krajina, její tradice a řád. Tradiční je i autorův přístup k tvorbě – Jaroslav Valečka patří k zakladatelům české odnože stuckistického hnutí, které vymysleli dva londýnští malíři ve snaze obrátit pozornost veřejnosti zpátky ke klasické malbě a vytvořit protiváhu konceptuálnímu umění, „které umožňuje, aby byl za umělecké dílo pokládán obyčejný předmět jen proto, že jej za umělecké dílo prohlásí kritikou uznávaný výtvarník“ (jak se dočteme na Valečkových stránkách). První společná výstava pražských stuckistů se jmenovala „Uvízli v listopadu“ – mám radost, že trocha stuckismu uvízla i v listopadové Dobré adrese.

Štěpán Kučera

Před strží

Poezie v éře Facebooku

Jaká je dnešní mladá poezie? Daří se básním v síti sítí, tedy internetovém prostředí, zalidněném nejmladší čtenářskou generací? A jak probíhají polemiky básníků v éře Facebooku? Podobné otázky jsem pokládal **Jitce N. Srbové** (1976), básnířce, šéfredaktorce internetového literárního časopisu Wagon a pravidelné uživatelce literárních serverů a diskusních fór. Jitka N. Srbová navíc nedávno vydala svoji knižní prvotinu, sbírku *Někdo se loudá po psím* (Dauphin, 2011).

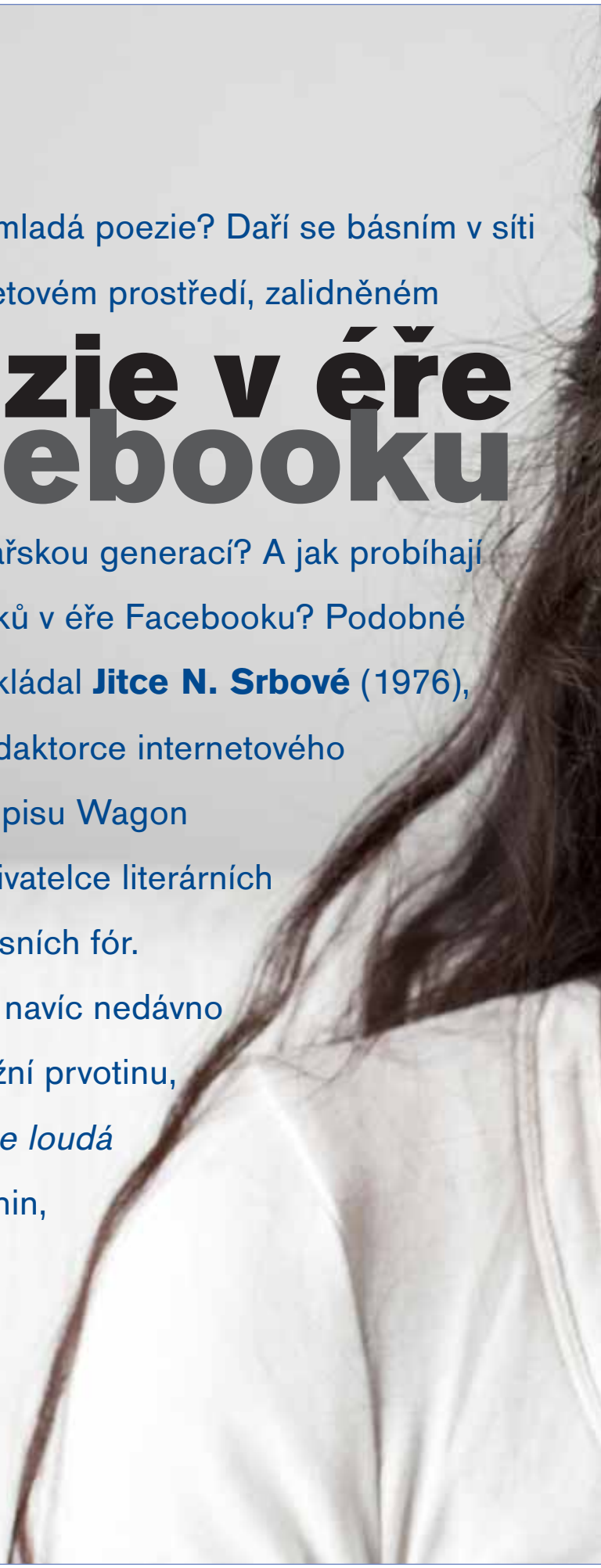

Foto: Vlastimil Bret

Oceňuju, že se vytváří kolem poezie trochu rozruch. V první fázi mi přišel zdravý, posléze se z toho stala tak trochu polemika pro polemiku a některým pozdějším akcím Honzy Těsnohlídka jsem už nerozuměla. Pálení sbírky Jaromíra Typlta, to bylo pro mne za hranicí. Momentálně nejsem na straně...

Kdo ze současných básníků a básnířek je ti svým vyjadřováním blízký?

Současnou poezii čtu hodně a vyhovuje mi, že je barvitá. Líbí se mi, že se část tvůrců přiklání ke klasické formě, že se objevilo hodně mladých autorů, kteří precizně pracují s jazykem, jako třeba Ondřej Hanus. Výborný ve více jazycích najednou je David Voda. Nedávno jsem měla společné čtení s Marií Šťastnou, která je vytrvale zjevením na české literární scéně a její zatím poslední sbírka *Interiéry* je výjimečná... Mohla bych takhle pokračovat dál.

Co říkáš na diskuzi kolem „angažované poezie“, rozdmýchanou básníky kolem časopisu Psí víno, kteří se vyslovují proti „metaforami přetíženému deskriptivnímu lyrismu“, jak napsal kritik Jakub Vaníček v doslovu druhé sbírky Jana Těsnohlídka?

Oceňuju, že se vytváří kolem poezie trochu rozruch. V první fázi mi přišel zdravý, posléze se z toho stala tak trochu polemika pro polemiku a některým pozdějším akcím Honzy Těsnohlídka jsem už nerozuměla. Pálení sbírky Jaromíra Typlta, to bylo pro mne za hranicí. Momentálně nejsem na straně těsnohlídkovců ani antitěsnohlídkovců, spíš jsem zvědavá, co se bude dít dál.

My jsme v almanachu Wagon měli Honzovy básně, vybírala jsem si z rukopisu jeho prvotiny a spousta věcí mě tam bavila, zároveň jsem vybírala střídmější texty, protože se mi to často jevilo tak, že ta lehkost, s jakou píše, je ve výsledku jenom jakési vršení. Tady už ovšem člověk uplatňuje vlastní náhled – u mě je škrtání velice důležitá součást psaní a měla jsem pocit, že u Honzy to takhle neprobíhá. Nicméně každého autora vnímám podle toho, čeho chce on sám docílit... Takže nebudu Honzovi říkat, že by měl začít psát haiku.

Nemáš zároveň pocit, že podobné polemiky nemají potenciál překročit stín literárních časopisů a oslovit „normální čtenáře“? Nacházejí podobná témata prostor například na internetových diskuzích?

Po pravdě nemám potřebu shánět čtenáře za každou cenu. Pokud něco polemiku vyvolá přirozeně, tak ať se o tom píše, ale představa, že budu třeba záměrně rozdmýchávat nějaký spor nebo se dopouštět nějakých skandálních vystoupení, aby se o mně víc mluvilo, mi připadá tristní. Jde pak

Jitka N. Srbová básně 2011

***

Je to má zahrada
a mé tajemství.

Za branou
se tiše pohybují ptáci.

Semena opouštějí stromy popsaným způsobem,
píseň je sprostá,
ale tichá.

Do vrstev žabince ponořené prsty

ještě nenahmátly
kůži dna.

***

A můžeš být vytesán z kamene,
ale oheň rozpuká
i taková těla.

Je noc
a všechny přešlapy svítí do daleka.

Pes běhá kolem plotu,
neklidný, ale šťastný,
neboť on pozná nebezpečí
pouhým čichem.

o text nebo o to, že autor hulákal na celé kolo?

Na internetu se samozřejmě o literatuře diskutuje, a často dost emotivně. Mimo jiné tomu pomáhá fakt, že se v jedné diskusi, aniž o tom vědí, mohou potkat lidé velmi různého stáří. Co do urputnosti argumentace a nesmiřitelnosti názorových táborů se internet myslím často vyrovná literárním časopisům.

Jsi šéfredaktorka internetového literárního časopisu Wagon, který si klade za cíl přibližovat světy tištěné a internetové literatury... Daří se to?

Troufnu si říct, že se nám to daří. Opakovaně se nám stává, že se prostřednictvím našeho časopisu autoři mezi sebou potkávají a navzájem se objevují. Starší a etablovanější básníci objevují ty mladší a funguje to i obráceně. Čtení poezie totiž není rozšířené v takovém rozsahu, aby všichni měli přehled o všech, takže mnozí autoři, které považujeme za velmi zavedené, jsou nejmladší generaci básníků neznámí.

Není právě tohle zároveň symptom a negativum internetové kultury? Tedy spousta mladých básníků, kteří publikují na literárních serverech, ale nikdy nečetli žádnou knížku od Vladimíra Holana? Není „internetová kultura“ spjatá se ztrátou hodnot, případně ztrátou orientace v nich?

Já mám internet ráda, což je zřetelné, ale nemyslím, že by měl člověku suplovat svět nebo mu stačil jako jediný zdroj informací. A pak, vždyť přece není žádná jedna internetová kultura. Jsou místa, kde lze publikovat všechno, a v té svobodě je i past, na kterou jsi narážel. Ale pak existují portály nebo časopisy, které mají redakci a jasný směr a podle mého názoru je to možnost v době, kdy udržet časopis pro menšinového čtenáře na papíře je prakticky nemožné i s dotacemi. Proto myslím, že se dneska pozvolna stírají hranice mezi literaturou tištěnou a internetovou. Ale zdůraznila bych, že opravdu mluvím o literatuře, ne o každém znaku kdesi uveřejněném.

Když jsme třeba začínali s Wagonem, cítili jsme značný rozdíl mezi těmi, kdo publikují jenom na internetu, a těmi, kdo jenom na papíře. Pro většinu lidí z prostředí internetu je samozřejmě důležité být otištěn i na papíře, ale prostupnost těch světů je už teď větší. Obecně většinou platí, že když si na internetu všimnu někoho zajímavého, často zjistím, že publikuje i v tisku, nebo k tomu pak dojde v následujících letech. Je to příklad Ladislava Zedníka, který byl za svoji první sbírku nominován na Magnesii Literu, nebo Jakuba Řeháka, Jonáše Hájka, Evy Košinské...

A ty to máš jak? Není vlastně zbytečné vydávat knížku, když na internetu máš daleko víc čtenářů, okamžitou zpětnou vazbu a tak dále?

Mám radost, že na internetu získávám zpětnou vazbu, která je zajímavá a často i poměrně hluboká, ale kniha je úplně jiný druh zkušenosti. Hrozně zajímavá byla při vzniku knížky spolupráce s editorkou Olgou Stehlíkovou a nakladatelem Danielem Podhradským, kteří přicházeli často s úplně jiným a pro mě obohacujícím pohledem. S překvapením jsem zjistila, které texty z mého prvního výběru pro knížku prošly a které naopak ne. A taky musím přiznat, že zkrátka držet tu knížku v rukou je hezké. Mám ráda knížky a vůni papíru.

A zároveň mám radost, že to vyšlo i jako elektronická kniha, že nakladatelství Dauphin je připraveno reagovat na to, jakým způsobem se mění přístup čtenářů k textu.

***

Nikdo nebude rušit
tuto tmu,
když prýští ze zapřených hlubin.

Poslední zápalka
nic nového nezapálí,

strnulou duší
v půlnoci
tajně svítá.

***

V tichém odpoledni
zívání Malé Strany.

Nikdo nehází konfety z balkónů,

přesto je dav vyzbrojen
kostkami fotobrašen.

Důležité:
vystoupit v nejlepší kompozici
před Karlovým mostem.

***

A do všeho padají
okvětní lístky.

Pro samou krásu
není kam šlápnout.

Ještěže záhon růži okupují
klany bodláků,

jinak by se dokonalost této chvíle
sežrala zevnitř.

Připravil
Štěpán Kučera

Před strží

Pavel Růžek Bez růže

Jan Šavrda, Jakub Šofar, Viktor Šlajchrt, foto Michal Šanda

Přední strana

„Zastavme se tady na chvíli, v Mostě jsem ještě nikdy nebyl. Pojďme si ho prohlédnout,“ nadhodil Š. „Dobrý nápad,“ souhlasil Š. „Není v Mostě náhodou most, co ho sem po kolejnicích přestěhovali z NDR?“ zauvažoval Š. „To nebyl most, ale kostel,“ opravil ho Š. „A támhle na kopci je co?“ ukázal Š na zámeček nad městem. „To je Hněvín,“ podotkl Š.

Š., Š. a Š. se sešli 21. září po poledni v hostinci U Váhy, že spolu vyrazí do litvínovského Docela velkého divadla na křest nové knihy spisovatele Pavla Růžka. První Š. knihu Bez kůže redigoval. Druhý Š. byl Růžkův celoživotní kamarád. Třetí Š. se přidal, poněvadž zrovna neměl do čeho píchnout a měl v brašně fotoaparát. Jako poslední do hospody dorazil Š. s balíkem vonícím tiskařskou černí v podpaží a povídá: „Nazdar pánové, průšvih! Než to ve stačili vytisknout, Růžek umřel.“

To bude dnes velesmutný křest pomyslel si Š. Jiný Š. si pomyslel jestli má za této okolnosti vůbec cenu do Litvínova jezdit. Další Š. si pietně objednal černé pivo. Čtvrtý Š. si vzpomněl na herce – ráno jim pomře půl rodiny, večer ale jako by se nechumelilo hrají v konverzačce samý žert a samý smích. A protože Š., Š., Š., i Š. byli ostrovtipní chlapíci, jejich konverzačka v autě předčila nejlepší kousky světové dramatiky a cesta jim při břitkých replikách ubíhala, že než se nadáli, byli v Mostu.

„Zastavme se tady na chvíli, v Mostě jsem ještě nikdy nebyl. Pojďme si ho prohlédnout,“ nadhodil Š.

„Dobrý nápad,“ souhlasil Š.

Vlevo: Hněvín; na další straně nahoře: Most; dole: Chemopetrol Litvínov. Foto Michal Šanda

„Ach, ty rozhledy!“ vzkřikl nahoře uchvácený Š. „Industriální orgie,“ přidal se Š.

„Není v Mostě náhodou most, co ho sem po kolejnicích přestěhovali z NDR?“ zauvažoval Š.

„To nebyl most, ale kostel,“ opravil ho Š.

„A támhle na kopci je co?“ ukázal Š na zámeček nad městem.

„To je Hněvín,“ podotkl Š.

Náš příběh má ještě pátého hrdinu na Š. a tím je automobil, který byl strašná Š.unka, nicméně se na Hněvín po čase přeci jen dodrápal.

„Ach, ty rozhledy!“ vzkřikl nahoře uchvácený Š.

„Industriální orgie,“ přidal se Š.

Litvínovská chemička – nekonečných propletenec zářících trubek. Uprostřed ní šlehající olympijský oheň. Vůně síry. Opodál lomozící důl. Nad propastí zámek Jezeří. Jezera na místě dolů už vytěžených. I ten pověstný kostel na kolejích byl odsud vidět jako na dlani.

Š., Š. a Š. si dali na Růžkovu počest pivo. Š. si nedal nic, to byl ten Š., co šoféroval.

O křtu předešlé Růžkovy knihy Bez kůže se mohli čtenáři dočíst v Dobré adrese č. 10, 2010. Bez ohledu na výše zmíněnou tragickou událost byla atmosféra v Docela velkém divadle obdobná. Snad proto, že i tentokrát celému prostoru dominoval básník Daniel Hradecký. Na úvod se promítl dokumentární film o – Danielu Hradeckém.

„Čí je to křest? Za koho tryzna?“ podivil se Š.

Druhý Š. s pořadateli dohodl, že Š. a Š. krátce promluví o Růžkovi. Nato dal velkoryse zdarma do placu třicet kousků Bez růže. Během okamžiku byly přítomnými sedmnácti diváky rozebrány.

Š. si to čistě z nudy spočetl a vyšlo mu 30 – 17 = 13. Třináct knih mělo teoreticky podle matematických zákonů zbýt. Nebo že by si to někteří spletli se školní jídelnou a došli si pro přídavek?

Po křtu se Š. od místních básníků dozvěděl, že je hovno nakladatel, pokud nechce vydat jejich sbírky. Hned. Teď. Ještě dřív jim ale druhý Š. má dát peníze. Š. se ošíval a nedal. Debil. Zrovna tak jako třetí Š., ten zase píše na hovno recenze. Čtvrtý Š. radši nemluvit.

Křest skončil. Š., Š., Š. a Š. nasedli do auta a vydali se nocí k domovu plni neurčitého stesku. A Růžek? Bez kůže, bez růže, zemřel bez potlesku.

Michal Šanda

Pavel Růžek o Bez růže

Nejhorší to bejvá v úterý, to je mi blbě jak psovi, protože jak vždycky v neděli večer odjede, tak jak mi tu nechá prachy na tejden, koupím si v pondělí pokaždý nějakou flašku a zliju se jako zvíře. A tak v úterý ráno o sobě ještě pořádně nevím, a už si to seru do školy; teda do školy – do budovy, který se tak jenom říká, protože jinak je to inkubátor pro udržování přirozené pitomosti v intencích zdravého rozumu pitomosti pokročilejší, kde pracuju; teda pracuju – dělám, že černá je bílá, stejně jako všichni kolem, a koleduju si o pobyt v blázinci. Zatím se držím, ale mám čím dál silnější pocit, že dlouho už to nepotrvá. Nejlepší je chodit tam vožralej, to je to pak člověku tak trochu jedno. Ale proto se nezliju, mám jiný, takříkajíc soukromý důvody protože to bych vám přál, aspoň na tejden, a chtěl bych vidět, co byste dělali na mým místě. Kterej když přijdu domů, kde nikdo nečeká a kam nikdo nepřichází, cítím se jak opuštěnej pes; teda pes – manžel, kterej když nejdřív přišel o ženu v takovým tom obvyklejším slova smyslu (milenec protože opilec), přišel o ni nakonec, když přišla o zaměstnání, už se vším všudy, protože si musela najít práci jinde a odstěhovala se do prdele, jezdila jen na víkendy. A tak když přijdu ve všední den domů s pocitem, že ležím držkou v hlíně, rozhlídnu se vždycky celkem zbytečně po tom prostoru, kterej sám obývám, a sednu si do křesla. Nebo na židli. Nebo na její postel, pořád krásně ustlanou, a čumím. A když znova zjistím, v jaký jsem se to ocitnul prdeli, když se mi to potvrdí, celá ta nepopiratelnost, řeknu si No a co?, a jdu si pro víno.

Pro víno chodím do marketu, kde protože jak jsme to malý městečko, mě každej zná a vidí, že kupuju třeba 5 krabic španělskýho patoku Rucio ? 19.40, což je levnější a lepší než chodit do hospody na pivo, kde na mě nikdo ne-

Docela velké divadlo, foto Michal Šanda

mluví, jak mě asi litujou kvůli tomu, co se mi stalo, a já zas nemluvím na ně. Tak večer sedávám sám u svýho psacího stolu, chlastám červený a většinou něco drápu propiskama na průklepák, abych to pak přepsal do počítače, a druhej den to vymazal; to bejvá tak kolem sedmý, než si pustím blues nebo Mrtvý duše, který čte Karel Höger a já už je slyšel snad tisíckrát. Někdy piju čaj. Oni si ho kupujou samozřejmě taky, ale to je něco jinýho, protože jenom já jsem ten pravej alkoholik – a tak chodím jak zpráskanej pes před zraky slušnejch lidí, a je zvláštní tohle slovo ***čekat***, věčně v Naději, která se hroutí jak Svět Smrtí Psa, než otvírám další víno čistým řezem a piju.

Tak to je úterý. Pak je středa. Co můžu dělat?; vína ještě trochu zbylo, tak jí zavolám telefonem, a ona mi řekne, ať toho nechám. Tak toho nechám a rozhlížím se kolem. A když spatřím, že všechno je při starým, udeřím hlavou o zeď a jdu do marketu, kde už mi to ani nepočítaj, protože vědí, že je to k ničemu. A pak je čtvrtek, a pak už zas pátek, kdy se vrací vykoupat, jak v Praze šetří vodou i plynem, abysme to zvládli, a taky uklidit a vyprat ty moje posraný slipy a ušmudlaný ponožky, a svý uslintaný kalhotky, a bůhví co ještě všechno, protože když byla doma, radši jsem spal. To jsem spal třeba do 12 v sobotu, když v koupelně rachotila sprcha nebo tekla pračka – ale skutečně jsem nespal, protože jak jsem vzpomínal, jaký to bejvalo jindy, když nám to ještě v rámci tý vzájemný samoty a opuštěnosti souznělo a souložili jsme i ráno, a pak se to změnilo, tak nemoh jsem spát, a někdy jsem se na ni nemoh ani podívat, jak věděl jsem, že mi lže jako každá nevěrnice a senkrubna cizího muže – kterýho

A pak je čtvrtek, a pak už zas pátek, kdy se vrací vykoupat, jak v Praze šetří vodou i plynem, abysme to zvládli, a taky uklidit a vyprat ty moje posraný slipy a ušmudlaný ponožky, a svý uslintaný kalhotky, a bůhví co ještě všechno, protože když byla doma, radši jsem spal. To jsem spal třeba do 12 v sobotu, když v koupelně rachotila sprcha nebo tekla pračka – ale skutečně jsem nespal, protože jak jsem vzpomínal, jaký to bejvalo jindy, když nám to ještě v rámci tý vzájemný...

Psal jsem tenkrát asi 3000 slov denně (Jo ty píšeš, říkala vždycky s takovým tím despektem, jako že To si tak někdo žije.), jak poslouchal jsem motyčku, a není to pravda, protože když nepršelo, zalejval jsem, jak ona už pak byla pryč, a to je pro zrovna zasazený rostliny rozhodující záležitost. Když přijde ze záhonu, začíná balit. Má takovou černou tašku přes rameno, do který si naskládá vypraný prádlo a nějaký jídlo nebo šampóny apod...

jsem jednou viděl, a užasnul jsem, bezmála zkoprněl nad jeho ušlechtilostí, byl můj pravý opak, (milovala kopr); dolehl ke mně jeho hlas: tichý a klidný, něhou a znalostí prosycený témbr, držel jsem hubu. To bylo, totiž, tak: jezdil si pro ni ráno, hned jak vstala z naší postele, když když umyla si zuby a hubu a píču a sňala výraz utrpení, šla jako na tramvaj. Koukal jsem za ní z okna kuchyně jak ten kaktus na parapetu, a viděl jsem, jak do toho auta, který už tam na ni čekalo, byl to asi tmavej ford, nasedá s takovou samozřejmostí, jako by bylo naše; jednou mi, když se náhodou ohlídla a viděla, jak za ní civím, i zamávala. Když jsem se zeptal, co je to vlastně za auto, který ji vozí, řekla, že Jeden tady shora, dělá u nás, tak mě vozí. Máš něco proti tomu? Tak jsem neměl, a jednou jsem šel na tu tramvaj s ní, tak to nějak vyšlo, a jak jsme vyšli z domu, u chodníku zabrzdilo to tmavomodrý auto, a ona řekla Já tu mám ***odvoz, řekla*** a přešla silnici – a pak zazněl ten zkurvenej hlas. Auto se rozjelo a já šel na tramvaj sám. Jak jsem jí moh věřit, jak? – Doma chodí v takovejch vínovejch teplákách, vůbec jí neslušej, ale jí je to jedno, protože jsem její manžel, tak co by se strojila? Sem tam vaří, koprovku třeba nebo rajskou, o svátcích svíčkovou, tu mám rád. A já, když ji vidím u sporáku, štíhlou a povedenou, hezkou, moji ženu zaujatou dílem a sebou, a už ***vím***, říkám si ***Proč se na to nevysereš?***, ale nevím, nějak to nejde. Jdu jíst. Začala teď dělat těstoviny, protože on miluje italskou kuchyni a ona miluje jeho, a to už mi tolik, teda skoro vůbec nechutná. Ptal jsem se jí, proč to vaří, a ona řekla Jez. Tak co mi zbejvá. Při jídle koukáme každej jinam, a vidíme stejný věci. Po obědě jde někdy ven „na záhon“. To jsou takový kousky země, který máme z obou stran baráku, který teda mají všichni v naší ulici, ale ta moje žena je upravila a obdělala a s pomocí motyčky zkrášlila způsobem natolik obdivuhodným, že nebylo souseda, kterej by obdiv neprojevil, říkali Teda vy to máte hezký, pani R. – ale ten váš vám taky s ničím nepomůže, co, to máte těžký. Psal jsem tenkrát asi 3000 slov denně (Jo ty ***píšeš***, říkala vždycky s takovým tím despektem, jako že To si tak někdo žije.), jak poslouchal jsem motyčku, a není to pravda, protože když nepršelo, zalejval jsem, jak ona už pak byla pryč, a to je pro zrovna zasazený rostliny rozhodující záležitost. Když přijde ze záhonu, začíná balit. Má takovou černou tašku přes rameno, do který si naskládá vypraný prádlo a nějaký jídlo nebo šampóny apod., který si tu koupila, protože je tu levnějc než v Praze, kde je draho. A pak už je pět hodin, a my jdeme. Chodím s ní, i když říká, že nemusím, ale je už to taková nějaká setrvačnost chtít vyprovázet svoji ženu, když někam odjíždí; jako i tenkrát, když jsem ještě ***nevěděl***, jsem ji vozil do Mostu na nádraží, aby stihla autobus, kterým se vydávala „na cesty“, čili šukat a milovat ve vybájený zemi. Někdy jsem jí pak jezdil i naproti. A tak jdeme a mlčíme, ona už do dálky zahleděná, já zas jak zpráskanej pes. Jdeme do hospody, když ona se ještě nejdřív staví u svý mámy, aby ji pozdravila – no a pak sedíme v tý hospodě, než ona musí jít – a je nervózní a odtažitá, tak už nějak na cestě, říká mi, jak se jí tam ***nechce***, a že za všechno stejně můžu já – a tak ještě že tam jsou vždycky nějaký lidi, kterým něco povídá. Tramvaj k autobusu jí jezdí 6.08, tak v 6.05 se zvedá a strojí se, načež zulíbá celej stůl (Vždyť týden se zas neuvidíme!), a já se taky strojím a beru tu její tašku a jdeme na zastávku. Kde stojíme a čekáme, a tramvaj ještě nejede, tak koukáme do dálky a chceme konec. Pak ji uslyšíme, a ona veme tašku a řekne Mně se tam tak strašně nechce, a já řeknu Já vím, a ona mi dá letmou pusu jak od Ledový Královny, a řekne Nechlastej a nastoupí. A jede. A já stojím a koukám za osvětlenou tramvají, kterou mi odjíždí, a říkám si Pojď pryč. A tak jdu, a jdu si pro levný krabicový víno do supermarketu, a doma pak sedím u stolu a to víno piju. A byt je prázdnej, a je ticho, a já nevím, co mám dělat, tak nedělám nic. Pak si pustím televizi a koukám na cokoliv, než jdu spát. – No a v pondělí si udělám hezkej večer, a pak je zase úterý.

(Život bez růže)

Jakub Šofar, Daniel Hradecký, foto Michal Šanda

Před strží

Strky-frky

Tuplovaná informace...

Metro zadarmiko, pátek, 16. září 2011:

Cage přijel do Toronta s novinkou

Hlavní hvězda nového filmu Trespass Nicolas Cage představil na totorontském filmovém festivalu svůj nový film Trespass.

Tuplovaná informace je lepší než normální informace, protože je tuplovaná.

... spojte se...

Tak Amerikánům už asi opravdu teče do bot. Americká armáda, nejlepší armáda na světě, povolila, aby v jejích jednotkách mohli sloužit homosexuálové. Ne že by tam předtím nebyli, ale dělo se to na zapřenou. Podle pěkného hesla, které v České republice využíváme už dávno: Na nic se neptej, nic neříkej!

Jenže rozhodnutí americké vojenské administrativy nemá nic společného s nějakou emancipační akcí, armáda a emancipace nejsou kompatibilní. Noví stratégové Pentagonu si pouze znovu a pořádně přečetli starou čínskou příručka o vedení války a vyčtené aplikovali na starou Marxovu povídačku: Proletáři všech zemí, spojte se!

Dál už to snad nemusíme rozebírat. Imperialismus, jako vrcholné stadium kapitalismu, je prostě odporný!

Rokytník skvělý...

Je druh mechu. Na rozdíl od Rokytky Milana, fantóma, který kdysi málem přivedl čtrnáctidenník Tvar na buben. 22. září se opět objevil v pravidelné anketě deníku *Metro*, odpovídal na otázku: Co říkáte na návrh vlády prodloužit povinnou školní docházku? Co odpověděl, není podstatné, zajímavé je, jak se zmíněný označil. Manažer.

M. R. je jedním z hlasů komunistického Rádia Haló Futura. Manažer uhlířské víry, to ano.

O časové souslednosti...

Server Aktuálně.cz měl 22. září, ve čtvrtek, v 13.00, vystaven článek o diskusi, která se rozběhla poté, co vešlo ve známost, že ministr Kalousek propleskl nějakého bojovníka za pravdu, který nazýval ministra „kurvou“. Níže citované odstavce šly takto za sebou:

Kalousek ve čtvrtek zfackoval asi dvacetiletého mladíka, který na něho prý pokřikoval, že je zloděj a bude viset. Sobotka očekával, že se Nečas od ministrova chování distancuje, což se podle šéfa ČSSD nestalo. Událost podle něho poškozuje autoritu demokratického režimu.

Ministr financí komentoval ve středu incident slovy, že „jeden drzý spratek dostal čtyři facky“. Nečas uvedl, že vláda konstatovala, že Kalousek rozhodně neaspiruje na titul pedagog roku.

Ministr, který už ve středu ví, že někoho ve čtvrtek propleskne, a navíc k tomu má ještě komentář, to je ministr na pravém místě.

Ze života společnosti...

Knappisté, členové fanclubu Aleše Knappa, kteří se zrovna dohadují, zda svému zatím neformálnímu sdružení dají oficiální podobu zaregistrováním na Ministerstvu kultury ČR (zatím je uznávanou hlavou fanclubu básník Pavel Řezníček), se konečně dočkali dalšího textu svého idolu. Ve Tvaru 15/2011 vyšel jeho text *Čechy u moře a neskončená okupace. O německy píšící spisovatelce Libuši Moníkové*.

Knappisty především zasáhl úžasně lidský a pozemšťansky skromný autorův postřeh o německé autorce: *Přiznám, že mne těšilo, když při našich setkáních poznamenávala na mou adresu: „Aleš, to je hezký jméno.“*

Moravská sekce knappistů byla sice trochu znejištěna titulkem *Čechy u moře* a dožadovala se, samozřejmě zcela marnivě, ujištění, že vše má hlubokou souvislost a že pravda se nakonec ukáže. *Tož, a co bude s Brnem?!*, volali emociálně, *„kam sa podějeme?“*

Každopádně se všichni domluvili, že osloví společným dopisem redakci Tvaru, aby zjistili, zda nedošlo k redakčnímu pochybení, zde titulek textu neměl znít: *Čechy u moře a neskončená okupace. O německy píšící spisovatelce Libuši Moníkové a o mě*.

Není to na spor o známku?...

Jak se říká, nemůžeme přehlížet, i přes obrovskou tragédii, jak nás zase někdo obírá. Viz zpráva, která kolem 23. září proběhla internetovou sítí.

Na Svitavsku řeší další případ krveprolití. Poté, co na začátku září zřejmě nepříčetná matka zavraždila v obci Široký Důl své čtyři děti a pak se pokusila sáhnout si na život, mají obdobný případ i přímo ve Svitavách.

Ve městě, na dobré adrese v luxusní vilové čtvrti, zemřeli násilnou smrtí tři lidé.

Dvojnásobná vražda a sebevražda se odehrály ve čtvrtek večer v ulici Jana Skácela.

Co chtějí vlastně říci páni novináři, že se v Dobré adrese vraždí? No, občas někoho chceme zlikvidovt, naposledy Václava Dvořáka, který neplní stanovené úkoly a lumpačí. Ale to je mezi námi, to se nepočítá.

Asi se spojíme s nějakým americkým časopisem a přes jeho právníky se budeme soudit s Českou republikou.

Dobrý nápad

Radovan Krejčíř – to je řešení pro českou korupci. V Jihoafrické republice již zemřelo téměř 10 osob, které patřily k těžko odsouditelným kriminálníkům. V jejich případě by byla všechna snažení, jak je odsoudit, marná, protože demokratická pravidla mají hluchá místa. Krejčířova přítomnost (neplést s časopisem) stačila, aby bylo vyčištěno.

Osobně bych zrušil jakékoli trestné stíhání tohoto deratizéra, vrátil bych mu vilu v Černošicích a nechal bych ho čistit. Raději jeden živý Krejčíř a vyčištěno do čista, než desítky zbytečných soudů.

Trošku myslete, chlapi.

PS: I Filip Sklenář, spoluautor knihy o Krejčířovi, už to má za sebou.

Další dobrý nápad...

Na jedné straně frčí všeliké předcházení nemocem, bezpečnostní akce všeho druhu na silnici, kontrola každého prdu, prevence,

Radovan Krejčíř – to je řešení pro českou korupci. V Jihoafrické republice již zemřelo téměř 10 osob, které patřily k těžko odsouditelným kriminálníkům. V jejich případě by byla všechna snažení, jak je odsoudit, marná, protože demokratická pravidla mají hluchá místa. Krejčířova přítomnost (neplést s časopisem) stačila, aby bylo vyčištěno. Osobně bych zrušil jakékoli trestné stíhání tohoto deratizéra, vrátil bych mu vilu v Černošicích a nechal bych ho čistit.

Před střelbou

REVENCE... počet lidí, kteří by před ta- lety už byli dávno mrtví, roste. Tyto vý- zatele polepčování lidského života však na finanční limity. Čím více bude důchod- méně bude jejich život v celkovém součtu ější, protože na jejich důchody nemá kdo vy- . Je třeba hledat alternativní, skryté varian- rozeného úbytku obyvatelstva. Už delší dobu nou poštou popularizována akce: Důchodci na enou mohou!

Ale není třeba řezat až takhle na konci, průběž- u probírku porostu je možno dělat třeba i přebí- ním zahraničních zkušeností. V některých arab- ých státech je pravidlem, že každé vítězství se sla- í mohutnou střelbou ze všech možných palných zbraní do vzduchu. Že se střílí ostrými, je známá věc. Počet mrtvých z těchto oslav se nikdy neuvádí, to jde na vrub vítězství. Proč se nevydat po těchto vyzkoušených cestičkách?

Poptávka...

Sbírám karty se šmouly. Poptávám od písmene „K“: Klaus, Kavan, Kočárník, Kondr, Koukal a Bém.

To se řekne: Stavět

Sarah Palinová řekla konečně Ne, Obamovi se nepostaví. Titulek jak prase. Aktuálně.cz, 6. října 2011, 07.38. Když se nepostaví, tak se nepostaví. Nepostaví se teď, postaví se jindy. Jak krásná je čeština.

Nový Jeruzalém...

Praha jako nový Jeruzalém. Možná někde tady je ukryt klíč k pochopení toho všeho. Jak to funguje. Chodíme kolem, ale nevíme, slepí a hluší z konzumu. Tak moc špicujeme uši, abychom slyšeli jak Růst roste, že neslyšíme tichý ševel skrytých pokladů. Tý jó!

Ale občas probleskne světlo pravdy. Libuše, co věštila, iluminát Komenský, Alois Jirásek, Heydrich (ten věděl, že ovládnutím Prahy získá svět, ale zabili ho vyslanci protitibetských zločinců v čele s..., pak taky Karel Gott a Jarek Nohavica. A teď Majkl Dženksn. V jeho posledním poselství lidstvu, které se zachovalo na mobilu jeho ošetřujícího lékaře (viz světová média) se ozvalo: (...) *Pak si o tom promluvíme. Spojené státy. Evropa. Praha. Moje děti. Potulují se bez matky. Nechali je být, opustili je, je to psychologická degradace.* (...)

Teď co s tím (jak by nadhodil Jaromír Slomek)? Odkud to začít dekonstruovat? To je materiálu! Jasná je určitě jedna věc: koho myslí těma dětma. Čtěte pozorně: *Potulují se bez matky.* To je jasné jako facka. Jde o šroubky. Nebo o šrouby. Velikost závitu zatím není jasný. Ale dozvíme se to. Všechno bude.

Nový Jeruzalém, alelujá!

O genetice...

To byl ten... ten zakladatel genetiky... jak byl taky v Brně... no... jo, už vím... Gregor Josef Mengel!

Sladký zvonec nakonec ...

Newsletter CEP (Centra pro ekonomiku a politiku) ze září předčil všechna očekávání. Dny před jeho vydáním jsme už chodili a mrkali na sebe, co nám asi alchymisté z Hradu připraví za patlámo, patlámo.

A nezklamali.

Z první stránky sám nejvyšší Státník píše o výročí narození Ludwiga von Miese. A po něm jedna krása větší než druhá: Michal Semín, Petr Bahník, Radim Ucháč, Radomír Malý, Jana Jochová a peleton zavírá Libuše Benešová (o knize Jaroslava Meda: Literární život ve stínu Mnichova).

Doporučuji všem, jako takovou specifickou krabičku poslední záchrany, aby si našili ze spodu prostěradla naši trikolóru. Kdyby to náhodou nějak neštimovalo. Pro sichr. Znáte to. Lípa stojí, stojí, ještě furt stojí – a pak jsou z ní najednou párátka.

Jakub Šofar

Před stržÍ

Přečteno

Když lidi nečtou, a prý nečtou, musí za ně číst jiní. Nakonec, proč by nemohli existovat profesionální čtenáři, kteří by za úplatu četli pro druhé.

Četba, s.r.o., čteme za vás a pro vás! Přivezte nám svoje knihy, my je za vás přečteme (očteme vám je) a zase si je můžete odvézt. Množstevní slevy, rychlostní příplatky. Podle vašich požadavků pak vypracujeme závěrečné zprávy, jež budou opatřeny kulatým razítkem.

Mohlo by to vypadat třeba takhle:

Za prvé

Názory MUDr. Jaroslava Bartáka na cizoložství asi většina lidí četla, ale stojí zato je zopakovat.

Tento pražský lékař je obviněn z toho, že se mj. choval násilně ke svým asistentkám a vyžadoval na nich sexuální služby. Ale jak je to opravdu. *Reflex 34/2011* s dr. Bartákem publikoval telefonický rozhovor. I kdyby to bylo vymyšlené, tak je to geniální. Jakási varianta Ivánku, kamaráde.

Jak se vaše víra slučuje s momentálně zveřejňovanými sexuálními „libůstkami“?

Jsem věřící katolík a věřící člověk. Dochází k nedorozumění. K libůstkám nedochází, to odmítám. Lidé, kteří církevní nauce rozumějí, vědí, že je takzvaný petting a necking, jenž je dovolen i mladým lidem. V Itálii, ve Španělsku, u nás a kdekolo jinde a to není nic špatného. Já miluji svoji ženu a žádnou jinou jsem nikdy nemiloval. Jedná se o určité uvolnění, to neznamená klasický sex.

To, o čem tady mluvíme, není cizoložství?

Pochopitelně že ne. Já si vždycky najímám jako osobní asistentky slečny, které jsou svobodné dívky.

Ale vy jste ženatý.

Ano. Ale církev rozlišuje cizoložství jako hřích, když si někdo bere jinou ženu, jež je vdaná, jako by si vzal něco, co náleží jejímu manželovi. Pokud je tato žena svobodná, tak se jedná o menší prohřešek, takzvané smilství, a to jenom tehdy, pokud zajde k zavedení penisu do vagíny.

Vy s tím tedy žádný morální problém nemáte?

Na světě jsou milióny katolíků a pravoslavných, kteří používají orální sex jako náhražku klasického sexu, ale nehřeší, neporušují morální zásady.

Ani v případě, že to dělají mimo manželské lože?

Se svou manželkou se miluji prakticky každý den, a to normálně.

Co na to páter Halík? A Michal Semín? My ostatní troubové na to koukáme jak spadlí z jahody, jak to u některých katolíků frčí…

Za druhé

Když propukl ten kolotoč po smrti našich (jejich) hokejistů v Rusku, říkal jsem si, to jsem jediný v tomhle státě, komu to připadá jako umělé všenárodní dobrovolné ode-

Představuji si, jak takový Bohuslav Reynek dnes umírá při leteckém neštěstí třeba kdesi na Ukrajině. Stát pro tělo vysílá okamžitě speciál a nelituje nákladů. Magistrát pronajímá u vhodné společnosti velkoformátové televize k velkému rozloučení u Svatého Václava a odchyluje na nezbytnou dobu dopravu z magistrály. Přemýšlím, kdo by vše moderoval. Nejspíše někdo od Kultury z Dvojky. Bohuslav Reynek mi snad odpustí, že zde beru jeho jméno nadarmo.

vzdávání emocí? O smrti se nemá žertovat, zvláště když je narušena posloupnost časová, když umírají ti, kteří nejsou na řadě, to je tragédie, ale smrt patří k našemu životu, a tím, že byla za dob uhlířské víry odkopnuta jako hovno pod postel, aby ji nikdo neviděl, protože v komunismu se asi nemá umírat, to je v rozporu s kodexem budovatelů komunismu, tak to teď doháníme. Ještě měli na Staroměstském náměstí kvílet plačky a bylo by dokonána.

Ale pak se začaly tu a tam objevovat články, z nichž jsem pochopil, že asi nejsem úplně mimo realitu, když jsem nad tím vším kroutil ředkví. Za jeden z nejlepších „komentářů“ k tomu davovému zešílení považuji text Ivana Pinkavy *Bez uzardění, zas o kousek dál…* z 26. září (*Bubínek revolveru*, který najdete na www stránkách *Revolver Revue*).

Ale pořád si nepřestávám myslet, že novináři veřejnoprávního média by nás i v tomto případě mohli informovat věcně jako při jiném neštěstí o tom, že mezi zemřelými jsou také tři čeští profesionální hokejisté, kteří se rozhodli za tímto sportem jako mnoho jiných odejít do země, kde riziko podobné tragické události je poměrně větší než v zemi jiné a kde k ní také naneštěstí došlo. Namísto toho byl vedle kýčovitě srdcervných výjevů předkládán absurdní obraz národních hrdinů s následnými poctami, kterých se tu nedostalo a nedostává politickým vězňům, básníkům, umělcům, překladatelům, a dalším lidem, co ke své cti a nezpochybnitelnému obecnému prospěchu pracovali celý život obvykle více či méně na okraji společnosti, pokud třeba neseděli právě v kriminále.

Představuji si, jak takový Bohuslav Reynek dnes umírá při leteckém neštěstí třeba kdesi na Ukrajině. Stát pro tělo vysílá okamžitě speciál a nelituje nákladů. Magistrát pronajímá u vhodné společnosti velkoformátové televize k velkému rozloučení u Svatého Václava a odchyluje na nezbytnou dobu dopravu z magistrály. Přemýšlím, kdo by vše moderoval. Nejspíše někdo od Kultury z Dvojky. Bohuslav Reynek mi snad odpustí, že zde beru jeho jméno nadarmo.

Za třetí

Po smrti textaře Pavla Vrby napsal Petr Ferenc pro *Aktuálně.cz* obsáhlý článek s názvem *Umělecký příběh textaře Pavla Vrby měl lživý děj* (9. září). O čem je, to je obsažené v titulku. V „debatě“ pod článkem se to pak pár dnů pěkně vařilo. Dal by se z toho připravit tlustý manuál nostalgie a taky kvality výuky literatury. Vrba byl klasický „křídlovec“, v textech se pořád lítalo, na rozdíl od zemních či podzemních textařů (jako básník byl ukrutně špatnej). Ostatně, proto se tolik lidí dívá na Majora Zemana, Ženu za pultem a další strašidla. A taky nejlepší poezií je ta, kde se rýmuje „láska – páska“. Ale to se ví.

(Neopravujeme.)

To je výplod ubohého a asi nemocného mozku, který neví co plodí. strefovat se ubohým způsobem do někoho, kde se bránit nemůže je výrazem naprosté bezcharakternosti. Cpoak autor článku neznal ty texty dříve? Jestli ano, proč se neozval? Jestli ne – tak ať drží hubu a neotravuje výplody svého chorého mozku. Prim. Chocholoušek se ho jistě rád ujme!!!

Tohle je proste chore uvazovani choreho mozecku…

A jakehokoliv umelce budu vzdy hodnotit podle vrcholu jeho tvorby, nikoliv podle moralky jeho osobniho zivota nebo jeho umeleckych propadu. Vitezslav Nezval mohl byt jako clovek docela nevonavy, Paul McCartney mohl natocit spoustu sracek, na kvalite Edisona nebo Yesterday to nezmeni ani ň.

Tak to je neuvěřitelné. Taháte politiku i do textů písniček pana Vrby. Pokud chcete někoho soudit, ostouzet a nálepkovat, vemte si na paškál dnešní politiky, kteří škodí, kudy chodí.

A nechte mimo svůj obzor někoho, kdo se provinil tím, že psal texty, které se na rozdíl od některých jiných dají i poslouchat, jsou hravé, vtipné a „normální“. To se měl každý proto, že se narodil do minulého režimu oběsit? Nežít? Nepracovat? Nebo jen přežívat? Kromě krutých padesátých let to určitě horší bahno než je teď nebylo.

Skvělý text a skvělý rozbor, gratuluju. Skvěle jste popsal celou tu kýčovitou sladkobolnost a psudobásnickou prázdnotu textů pop-music socialismu. Texty hloupé, vznášející se někde mimo reálný život, jež režimu v ničem neškodily, a nedosahující ani po kotník poezii. Tehdejší opium národa.

No jistě, třeba Vrbovy texty pro M. Efekt – to je přímo „opium národa“ a „pseudobásnická prázdnota textů“. Trotle…

Ještě bych rád od Vaší kritické velkomožnosti slyšel nějaké ty příklady úderných textů, které „škodily režimu“. Nepochybně jen ty je potřeba zachovat pro budoucnost, až národ vystřízliví z opiového opojení.

Víte autore, já nevím, kolik je vám let. Najděte níže text písně Blue Effektu mně doběhl, když uzrál čas. Je o životním předělu. Vstupu do zralosti. Do té doby pro mne byl jen shlukem slov, zpěv jen další hudební nástroj. Takže na vašem místě bych nebyl tak přísný, třeba k vám alespoň některé Vrbovy texty ještě dojdou. Jinak i mně předrevoluční i dnešní pop lezou na nervy.

Třiatřicet
Druhý dech mám v nádechu
Dělám čárky náručím
Svítá
Proč tak ve spěchu
Rosa pláchla z pavučin
…
Proč se náhle ohlížím
váhy náhle v rukou mám
ptám se, čím je zatížím
chápu, na to mám být sám
jak mouchu zrání odháním
s vůlí k býčím zápasům
cítím náhle rozhraní
vchází k mému úžasu
….
Já jdu dál

Vážení přátelé, …ano. Kdo umí píše, kdo neumí – píše posudky. Nebo spíše odsudky. Nicméně, pan „FERENC“ by s tím měl něco dělat. I nemoc zpočátku s nevýrazným průběhem se časem může stát fatální …

Asi jste to vůbec neměl napsat!! Očividně jste někde jinde. Pokud začnete srovnávat texty folkařů a popíkářů, rockerů atp., jste naprosto neoprávněn napsat o Pavlu Vrbovi byť jen čárku. Doporučuji přečíst texty Beatles, Rolling Stones, Jacksona, Ozzyho, Whitesnake, Grosby-Stils-Nash atp. Hloubku textů folkových bardů nikdo neřeší jelikož to není moc na očích. Kolikrát je to „vejplach“ stejného rázu. Polemizovat s Vámi nad těmi „správnými“ jmény je na nic. Jsem přesvědčen, že o to Vám z husta nejde!!!

Jen namátkou… Schelinger zpíval v rádiich a televizi nebetyčný sračky a to jen proto aby mohl normálně hrát neskutečně vychytanej bigbeat. Pan Suchý udělal vše proto, aby Semafor fungoval na živo (a tady doporučuji být upřimný při posuzování textů Suchého!!!) a lidem tak zůstala oaza rozumného humoru v estrádním mainstreamu. Váš článek je tendenční a nefundovaný (asi pocit malosti…)

Psal texty k písním, a co má být?

Pane Ferenci musím Vám velmi poděkovat za Váš článek. Vždycky jsem se považoval za duševní hovado, neschopné básnického prožitku. Váš článek mě ale potěšil, jsou lidé, kteří jsou na tom ještě mnohem a mnohem hůře. Jsem Vám vděčný, že jste se k tomu takto veřejně přiznal, velmi jste mi zvedl sebevědomí!

Jakub Šofar

Asi jste to vůbec neměl napsat!! Očividně jste někde jinde. Pokud začnete srovnávat texty folkařů a popíkářů, rockerů atp., jste naprosto neoprávněn napsat o Pavlu Vrbovi byť jen čárku. Doporučuji přečíst texty Beatles, Rolling Stones, Jacksona, Ozzyho, Whitesnake, Grosby-Stils-Nash atp. Hloubku textů folkových bardů nikdo neřeší jelikož to není moc na očích. Kolikrát je to „vejplach“ stejného rázu. Polemizovat s Vámi nad těmi „správnými“ jmény je na nic.

Liszt a Wagner...

Před strží

v Piešťanech

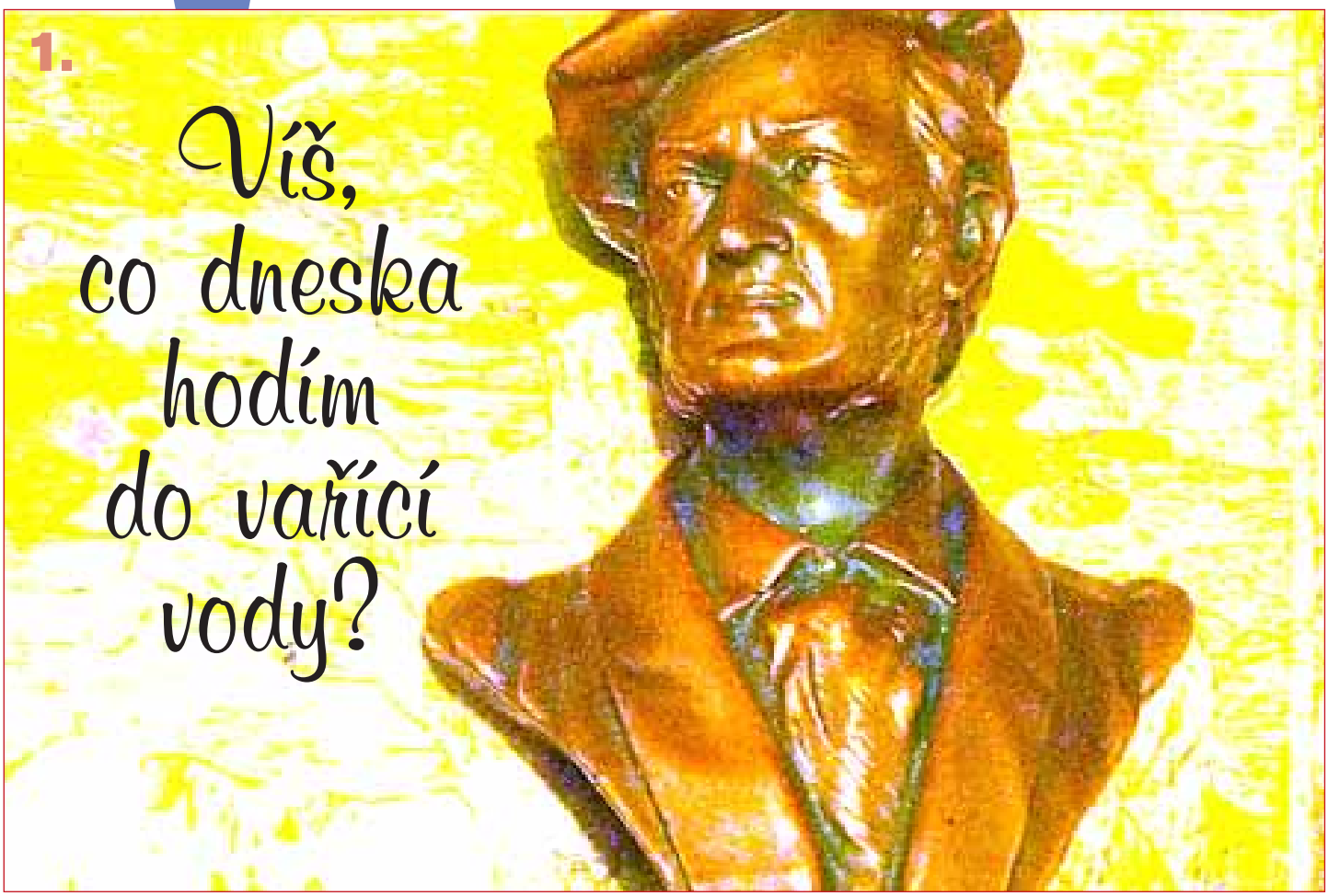

2.

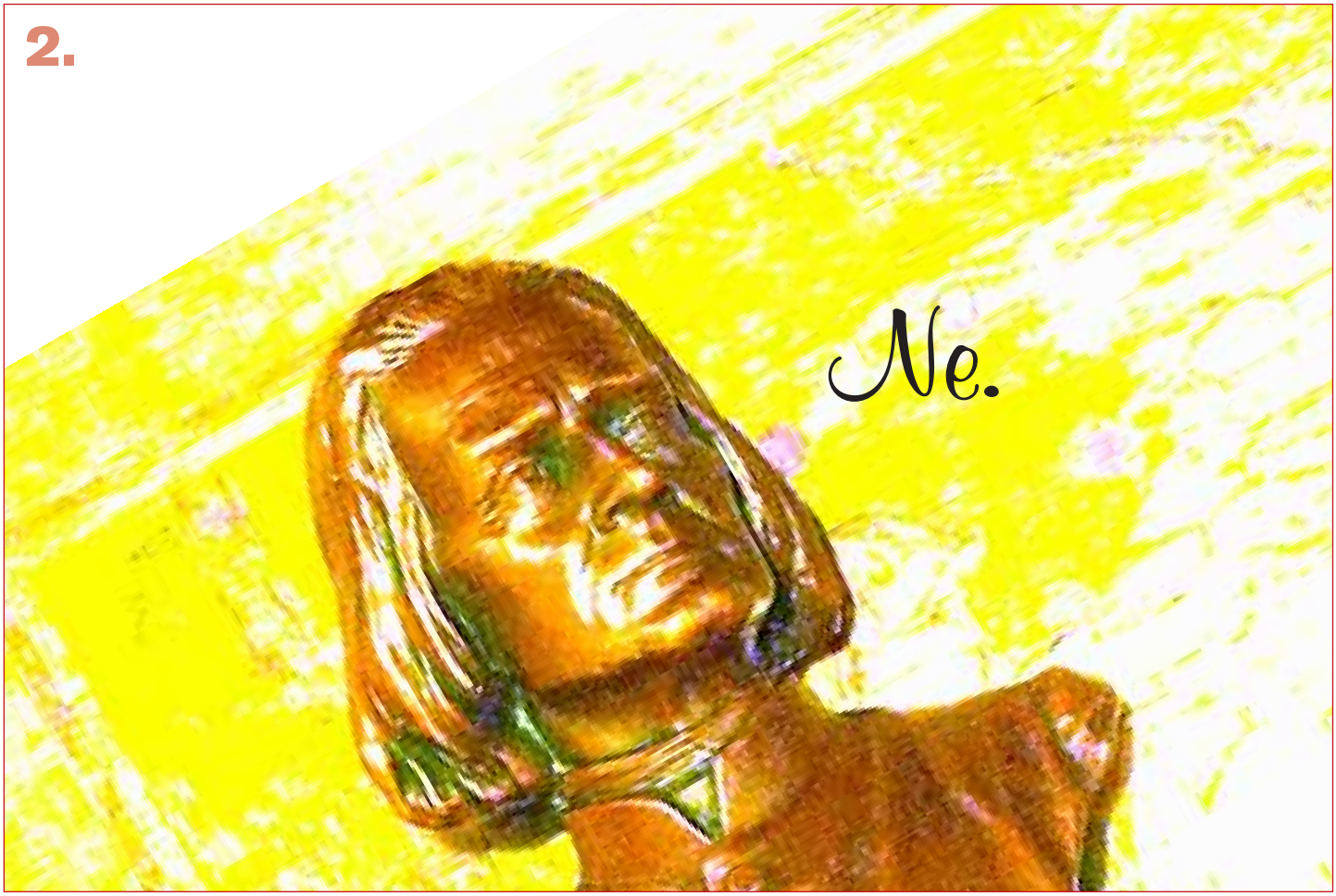

3.

Strž prostředek (velký recenzní)

Pavel Růžek a pes jménem Cit

Nad novou knihou Pavla Růžka recenzenta znovu napadá to, co nad těmi čtyřmi předchozími: že mají široký čtenářský potenciál. Jde v nich o uvěřitelné příběhy ze současnosti, které zachycují milostné a přátelské vztahy. Hlavní hrdina má snadno rozeznatelné autobiografické rysy, je to severočeský spisovatel živící se učitelováním, s pořádnou dávkou svobodomyslnosti. A v knize *Bez růže* je nejzásadnějším tématem postupný zánik dvacetileté manželství. Tedy všeobecně přitažlivá záležitost, které by autora mohla zařadit do čtenářského mainstreamu. Razance jeho slovníku a hospodské spády hlavního hrdiny by měly přilákat i publikum, zvědavé na život žitý naplno. V úhrnu by mohlo jít o publikum, které čte například knihy P. Šabacha nebo J. Pelce.

P. Růžek ale zůstává mimo, není ani všeobecně známým spisovatelem pro celou rodinu, ani undergroundovou ikonou. Jeho styl asi něco takového vylučuje – možná ke škodě obchodních vyhlídek knihy, zato k prospěchu její kvality. Růžkovy texty mají daleko k vulgaritám vyplývajícím z vnitřních limitů, k fotogenickým gestům a k romantickým pózám. Stejně vzdálené jsou lidovému mudrování s jeho přitrouble nekomplikovanými závěry a s vyzdvihováním průměrnosti. Nekoná se ani estetizace ohavnosti, žádné perličky na dně se nenajdou. Na to je spisovatel Růžek příliš upřímný, především k sobě samému.

Kniha *Bez růže* se skládá ze sedmi povídek, a všechny kromě jedné spojuje vztah hlavního hrdiny k jeho N. Komplexnost jejich příběhu vyplyne teprve po přečtení celého textu. Možná by se měl číst odzadu, nebo opakovaně. Teprve na konci se jednotlivé motivy vysvětlují a získávají na tíživé platnosti.

Hlavní hrdina žije mezi psaním, nemilovanou profesí učitele na základní škole, a milovanou hospodou. To vše uprostřed severočeské krajiny, popisované nepoeticky, zato ostře v její zanedbanosti (nebo uchovanosti?). Příroda tvoří jednu z konstant knihy, protiklad nepřehledné spletitosti lidských dějů. Hlavní hrdina vidí sám sebe jako programového vagabunda bez ambicí (*...jeden ten punkáč mi jednou řek, že já jsem taky punkáč, akorát že o tom nevím*). Dobře ví, že jeho schopnost udržovat partnerský vztah je přinejmenším sporná. Tuto ne-schopnost ani neglorifikuje, ani neomlouvá. Začne vztah s N., z jejího popudu, ponoří se do něj, ale celou dobu si uvědomuje, že na partnerský život není stavěný. Jenže, vztah s N. je fascinující dobrodružství, jak se ukazuje během vztahových komplikací.

Povídky nenabízejí jenom partnerskou mizérii, ale také okamžiky srozumění doma i v hospodě, které tím víc berou za srdce. Děj se ovšem neodvratně posouvá k neblahým koncům. To vše bez moralizování, protože hlavní hrdina se rozhodně nepovažuje za lepšího než ostatní. *Nechápal jsem tíhu lásky, na kterou jsem nebyl zvyklej, a byl jsem zbabělej, nebo jsem možná jen nechtěl ublížit, a ubližoval jsem o to víc.* Neničí svůj vztah z vědomí vlastní výlučnosti, spíš posmutněle pozoruje, kam to všechno spěje. Právě jeho intuitivní nazírání, odlišné od psychologických pouček z novinových příloh a lifestylových magazínů, je skrytou devízou textu. K ní vedou Růžkovy dlouhé věty, popisy všedních situací, málo významných dialogů, každodenních detailů.

Pohled na N. je zbavený iluzí, v pozitivním i negativním smyslu. Text pěkně zachycuje její realistický, ironický pohled na svět. *Dotknout se jí bylo jako hladit srnku. Když jsem jí to řek, řekla, že jsem si taky moh vybrat lepší přirovnání.* Hlavní hrdina přesně chápe její snahu mít ze života víc než jen problematickou podporu spisovatele, který se buď *užírá* neschopností psát, nebo *ožírá*. Na začátku mu ji poskytuje naplno, jenže její odhodlání postupně zvětrává.

Realita příběhů se očividně moc neliší, ať už jde o dobu před rokem 1989 nebo po něm. Hlavní hrdina o svém spisovatelském snažení ostatně s neobvyklou upřímností píše, že se chtěl stát spisovatelem, aby nemusel chodit do práce. (A jeho příběhy, alespoň ty, které měly šanci na vydání, mu připadaly *ulhané*.) V polistopadové době tahle nutnost vymizela, zároveň odpadla možnost snadno dosažitelných spisovatelských stipendií.

Mezi povídkami vyčnívá text o návštěvě Irska, možná má doplnit celek o pohled, jak by se manželský příběh rozvíjel, kdyby nebyl od počátku zatížený problémy. „Irská“ povídka ale nemá znepokojující náznaky vztahového zániku, které prostupují ty ostatní. Postrádá také jejich smutné napětí.

Severní Čechy nejsou Kanada, možnost nekomplikovaného úniku do přírody je tady vždy omezená. Hlavnímu hrdinovi ji zprostředkovávají jeho psi. Tvoří protipól k neodhadnutelným, sporným vztahům. Ironicky – anebo možná naopak přesně – se první ze psů jmenuje Cit. Růžek se zaobírá všedností tak důsledně, až se blíží bloggerským postupům. Také nejsou ničím jiným než pokud možno věrným záznamem – někdy ironickým, někdy kritickým – který se v ideálním případě dostane k přesahu. I tady vidím čtenářský potenciál knihy, přestože Růžkovo bloggování je sevřené do komplexního knižního textu.

Nikoli náhodou má hlavní hrdina rád blues. Růžkovy povídky by se daly pokládat za literární obdobu tohoto hudebního žánru – pokud by ovšem blues hrál vykořeněný běloch, obdařený inteligencí a odstupem, který otročí ve třídě a ne na plantáži. *Zastřihl knot, aby svíčka nečadila, a pustil si blues. Zpívali mu z duše.*

V. Šlajchrt v doslovu k předchozí Růžkově knize *Bez kůže* (Dybbuk 2010) naznačuje, jak se na jazyku prvních třech titulů P. Růžka podepsala socialistická sterilita tehdejších redakčních přístupů. (*Budižkničemu*, 1983; *Obyčejný ráj*, 1987; *Mistr světa*, 1989.) Je třeba dodat, že jak v knize *Bez kůže*, tak v nejnovějším titulu *Bez růže* jazyk plyne svobodně, podle vlastní logiky a dynamiky, a zanechává podstatně výraznější dojem.

Knihu doplňují fotografie z autorova archivu. Možná čtenářský potenciál knihy ještě zvýší. Můj osobní názor je, že jsou nadbytečné, protože příliš propojují příběh s konkrétními osobami. Působí zkrátka *dobově*, zatímco autorův prožitek partnerských trablů má univerzálnější náboj. Navíc z nich až příliš vane tíseň černobílých poměrů v ustrnulé, nesvobodné společnosti – a o tyto motivy podle mě Růžkovi nejde. Jeho nesvoboda není daná zvenčí.

Růžkova kniha si asi bude hledat svého čtenáře, protože ji bude znevýhodňovat to, v čem je nejsilnější – v trvání na oprávněnosti autorova prožitku, i když je třeba omezený, pochybný, neuspokojivý. Tady se nehraje na vkus masového čtenáře, z těchto textů sitcomy nikdy nevzniknou. Kdo by se chtěl taky dozvědět pár nepříjemných postřehů o sobě samém, jak se čtenáři mužského pohlaví (s průměrnou mírou sebereflexe) patrně stane? Ovšem, pro srdnaté zájemce o úskalí partnerských vztahů, a to pro zájemce obou pohlaví, je Růžkova kniha jako dělaná.

Marek Toman

Pavel Růžek: Bez růže (Dybbuk, 2011)

Francis Scott Fitzgerald dětem

Knížku překladů Fitzgeraldových raných povídek Žabci a filozofové, jsem s sebou nosila víc než týden. Graficky velice zdařilá knížka – v modro růžové obálce s nápadně vystupujícím oblakem ve tvaru bradavky na bujném poprsí – mi sloužila jako módní doplněk i jako kratochvilná četba.

Nejsem zase tak stará, abych si nemohla dovolit říct, že tahle *vymazlená* knížka z Arga je ideální pro mladé. Ty povídky jsou skoro sto let staré a některým hrdinům by dnes bylo přes sto třicet, přesto nejsou jejich příběhy dnes nepoužitelné, k zahození.

Některé z nich jsou takové *lovestories*, ale blbé to není – i když dle životopisných údajů Francis Scott Fitzgerald svoji ranou povídkovou tvorbu částečně odsuzoval a devalvoval, zejména kvůli publikacím v populárních časopisech. Ale o čem jiném by to mělo být, než o lásce? - když je to od mladého Francise Scotta, který se jistě kolem svého dvacátého roku života potřeboval vypsat ze všech a o všech těch namyšlených, zpupných a drzých holkách, co mu prošly pod rukama. Je třeba poznamenat, že z textů je vidět, že měl pro jejich dravou mladou povahu pochopení a z trápení i rozmazlenosti mladé duše uměl skvěle čerpat pro své psaní. Popisuje i mládežníky životem zkoušené hůř než jen nešťastnými láskami a i u nich podtrhuje nezkušenou čistotu mládí.

Fitzgeraldovy povídky v českém prostředí nejsou jenom obrázky ze života dospívajícího člověka, ale i čítankové texty k vybraným jevům historie USA na kraji nového (starého) tisíciletí. V textech jsou schované poznatky o rozdílné povaze Američanů z Jihu a ze Severu, o stavu společnosti, o nezaměstnanosti, o rozmařilosti nejbohatších a o zašlé úctě válečných navrátilců z Evropy, najde se i střípek ze zákulisí politické scény.

Příběhy jsou dobře vystavěné, napínavé a dialogy jako živé, možná to je důvod, proč více z povídek bylo filmově zpracováno i zdramatizováno. Čtení je to příjemné i kvůli hezky plynoucímu českému překladu.

Ano, je to klasika, je to Fitzgerald. Ne, není to staré a nudné.

Jana Hanušová

Francis Scott Fitzgerald: Žabci a filozofové (Argo, 2011)

Stůl (velký recepční prostředek)

Rudá záře nad literaturou

„V této knize jsme se nesnažili vyhnout soudům a hodnocením – dějiny literatury (byť se jedná o určitý výsek), které neposkytují také kvalitativní uspořádání pojednávaného materiálu, nejsou o mnoho víc než pouhou encyklopedií (s. 18),“ vábí čtenáře italský bohemista Alessandro Catalano v úvodu svojí knihy *Rudá záře nad literaturou. Česká literatura mezi socialismem a undergroundem (1945–1959)*. Zároveň naznačuje, že českým čtenářům poskytne ne zcela tradiční pohled cizince („Možná stojí za to využít této příležitosti a připomenout momenty, kdy se poválečná historie komunistického Československa protnula s historií Itálie.“ /s. 13/), navrhuje dokonce srovnání české socialistické kultury s italským neorealismem… Ale řekněme rovnou, že v obou oblastech zůstal autor víc u příslibů. Význam jeho knihy podle mě spočívá v něčem jiném.

Alessandro Catalano je profesorem české literatury na univerzitě v Padově, spoluzaložil internetový slavistický časopis *eSamizdat* (www.esamizdat.it), překládá do italštiny české spisovatele od Vítězslava Nezvala po Michala Viewegha a je členem redakční rady revue *Souvislosti a Českého časopisu historického*. V českém překladu vydal knihu *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách* (Nakladatelství Lidové noviny, 2008), která vzchází z jeho doktorské práce. Základem knihy *Rudá záře nad literaturou* byla pro změnu Catalanova práce magisterská. „Když jsem zjistil, že mnozí moji italští studenti používají tuto původně diplomovou práci jako jakési stručné dějiny české poválečné literatury, rozhodl jsem se ji (…) publikovat (s. 22),“ osvětluje Catalano vznik knihy, která je ovšem v současné podobě oproti původnímu akademickému tvaru značně přepracovaná. Vyplývá z toho však důležitý rys jeho studie – totiž že se původně obracela především k italskému publiku.

Catalano nejprve sleduje „zrod“, „vývoj“ a následně „krizi“ socialistického realismu coby uměleckého směru, který se stal závazným požadavkem pro „inženýry lidských duší“ (jak Stalin označil spisovatele) nejdřív v Sovětském svazu a po únoru 1948 i v socialistickém Československu. Catalano sleduje dobové polemiky i mediální kampaně na pozadí politických událostí a snaží se rekonstruovat například složité společenské vztahy za „třetí republiky“, tedy v období ohraničeném roky 1945 a 1948. Potom se Catalano v rozsáhlé kapitole zaměřuje na fenomén socialistické literatury a jejího emblematického žánru, tzv. budovatelského románu. Nakonec představuje jednotlivé umělecké směry, které se vůči socialistickému realismu více nebo méně vymezily, a jejich hlavní představitele. Značný prostor je věnován Františku Halasovi, z nějž komunisté po převzetí moci udělali hlavního představitele úpadkového a společnosti škodlivého přístupu k literatuře. Dále se autor věnuje například Jaroslavu Seifertovi, Vladimíru Holanovi, Jiřímu Kolářovi, Janu Zahradníčkovi, Egonu Hostovskému či Egonu Bondym. Závěrečné kapitoly sledují pro Catalana nejvýznamnější tvůrce sledovaného období, Bohumila Hrabala a Josefa Škvoreckého.

Z výše popsaného je zřejmé, že kniha Rudá záře nad literaturou stojí na okraji zájmu mediálních studií. Přesto jsou ale tyto kapitoly z dějin české literatury zároveň kapitolami z dějin českých médií a ukazují, jak podstatnou roli hrál hlavně periodický tisk při formování dobových společenských hodnot. Na stránkách deníků a časopisů se krátce po skončení války rozhořely boje o budoucí podobu české kultury, potažmo společnosti. Na jedné straně komunistický týdeník *Tvorba* a deník *Rudé právo* (jehož šéfredaktor Gustav Bareš se stal jedním z nejhlasitějších aktérů následného obracení československé kultury k socialismu), na druhé straně tisk spojený s lidovou stranou (*Lidová demokracie* a týdeníky *Obzory a Vývoj*, v nichž působil Pavel Tigrid) a tituly nezávislých osobností jako Václav Černý (*Kritický měsíčník*) a Ferdinand Peroutka (*Svobodné noviny*, *Dnešek*). I umělecké skupiny se organizovaly kolem „svého“ tisku; když Catalano popisuje večery mladé poezie, pořádané v roce 1947 Uměleckou besedou, zmiňuje mimo jiné skupinu kolem Kamila Bednáře a časopisu Ohnice, skupinu „dynamoanarchistů“ *Mladé fronty*, skupinu „syntetických realistů“ *Rudého práva nebo* katolické autory kolem časopisů *Akord* a *Vyšehrad*.

Základem knihy *Rudá záře nad literaturou* byla pro změnu Catalanova práce magisterská. „Když jsem zjistil, že mnozí moji italští studenti používají tuto původně diplomovou práci jako jakési stručné dějiny české poválečné literatury, rozhodl jsem se ji (…) publikovat (s. 22)…

Po převratu v roce 1948 došlo ke znárodnění tiskáren a vydavatelství a nový režim získal plnou kontrolu nad médii, z nichž podstatnou část hned zrušil. Je zákonité a charakteristické, že po únoru 1948 polemiky z novinových stránek zmizely a nahradil je jednosměrný proud článků, recenzí a štvanic prosazujících a požadujících socialistický pohled na společnost a kulturu. „Prvenství v agresivitě a někdy i vulgaritě patří bezpochyby týdeníku *Tvorba* (s. 75),“ píše Catalano. Podle něj jde o časopis, „který měl největší podíl na vyloučení velké části české kultury z veřejného světa a který se (...) stane symbolem české stalinistické kulturní politiky (s. 97).“

Mírné oteplení společenského klimatu v polovině 50. let bylo svázáno se vznikem nových kulturních časopisů, mezi nimiž dominoval titul Květen, obklopený silnou skupinou mladých básníků. V tisku se zase začal víc uplatňovat žánr polemiky, ovšem nelze přehlédnout, jak bylo kritické myšlení na stránkách tisku uzemněno předchozí „pětiletkou“ a tvrdým bojem proti „reakčním živlům“ – jestliže do roku 1948 autoři článků diskutovali například o vztahu avantgardy a realismu nebo o úloze české kultury v evropském kontextu, v polovině 50. let se diskutovalo už o právu na diskuzi.

Předestřený letmý pohled na dějiny tištěných médií, vyloupnutý z Catalanova pohledu na dějiny literatury, svědčí leccos o jeho knize jako celku. Jak jsem upozornil v úvodu, navzdory příslibům nepřináší Alessandro Catalano do českého prostředí osobitý pohled či novou interpretaci. Jeho práce je syntetická, čerpá z rozsáhlejších studií na téma vztahu kultury a politiky v 50. letech (autor často odkazuje k textům Jiřího Knapíka či Michala Bauera a sám přiznává, že jeho kniha přichází s určitým zpožděním /s. 18/). Nabízí ale čtenáři přehledný úvod do dané problematiky a usnadňuje orientaci v další, podrobnější literatuře. Alessandro Catalano se brání schematičnosti, jednostrannosti a snaží se spíš porozumět než soudit. Hledá zdroje a příčiny jevů – a hledá je především v českém prostředí (čímž se vymezuje proti představě, že poválečné události v Československu určovaly zahraniční mocnosti). Poukazuje na složité pozadí událostí, které na první pohled vypadají jasně a vybízejí k morálním soudům; v předmluvě Catalano cituje deníkový zápis Jana Zábrany ze 70. let: „Problém je v tom, že lidé, kteří mávnou rukou nad Nezvalovou genialitou (šmejknul s českou poezií o 70 let odpředu) proto, že Nezval byl ‚bezcharakterní svině‘ jako člověk /.../, jsou z reakce náchylní brát za bernou minci každého ‚charakterního‘ obskurantistu, pokládat ho za kumštýře jenom proto, že byl charakterní. (s. 14)“ Zároveň při čtení *Rudé záře nad literaturou* spíš mimoděk vyvstávají otázky, překračující horizont nejenom téhle knížky – třeba kde se v nás bere tolik nenávisti, že jí dokážeme zaplnit veřejný prostor, kdykoli se nám k tomu naskytne příležitost.

Jakub Mařan

Alessandro Catalano: Rudá záře nad literaturou (Host, 2008)

Ze „soudů a hodnocení“ však stojí za zmínku alespoň autorův rezervovaný vztah ke katolickým básníkům: „I když samozřejmě každý z nás musí soucítit s utrpením jednotlivých spisovatelů, při četbě jejich textů je často těžké ubránit se pocitu jakéhosi déja vu, vyvolanému archaičností jazyka a také určitou dogmatičností myšlení a způsobem zpracování témat. (s. 251)“

Právě rozpětí Catalanovy studie „mezi socialismem a undergroundem“ napadá kritička Milena M. Marešová, podle níž „skutečný underground – pojem, jemuž rozumíme díky Martinu Ivanu Jirousovi a jeho definici z let normalizace – tady nenajdeme, nalézt kvůli historickým skutečnostem nemůžeme a ani podkapitola nazvaná *Underground a Egon Bondy* to nezvrátí.“ Podle mě pojmu „underground“ můžeme rozumět i v širším smyslu (ostatně Jirousova definice vyznívá poměrně propustně) a literární i mimoliterární konání Egona Bondyho, Jany Krejcarové či Iva Vodseďálka v 50. letech je ryze „podzemní“. Osobně mi přijde nejistý spíš první pól Catalanova rozpětí – vše prostupující pojem „socialismus“ šlo možná nahradit termínem „socialistický realismus“. (MAREŠOVÁ, M. Milena. Rudá záře nad literaturou. iLiteratura [online]. 2011-01-02. [cit 2011-01-31] Dostupný z http://www.iliteratura.cz/Clanek/27649/catalano-alessandro-ruda-zare-nad-literaturou-ceska-literatura-mezi-socialismem-a-undergroundem-19451959>)

Situaci v Rudém právu po skončení války popisuje Catalano takto: „Z předválečné redakce *Rudého práva* zůstali pouze J. Rybák, L. Štoll a G. Bareš (...). Už z pouhého výčtu jmen je zřejmé, že ztráta nejvýznamnějších intelektuálů bude kompenzována nástupem druhořadých osobností, které jsou bližší typu politického funkcionáře a jsou mnohem víc ideologicky svázány s komunistickou stranou (L. Štoll, G. Bareš, A. Kollman, P. Rieman).“ (s. 48)

Po převratu v roce 1948 došlo ke znárodnění tiskáren a vydavatelství a nový režim získal plnou kontrolu nad médii, z nichž podstatnou část hned zrušil. Je zákonité a charakteristické, že po únoru 1948 polemiky z novinových stránek zmizely a nahradil je jednosměrný proud článků, recenzí a štvanic prosazujících a požadujících socialistický pohled na společnost a kulturu. „Prvenství v agresivitě a někdy i vulgaritě patří bezpochyby týdeníku *Tvorba*...

Strž (velký recenzní prostředek)

Pět odstínů Druhé trávy

Kapela Druhá tráva slaví dvacet let od prvního koncertu. Připomínám si tohle výročí poslouchání starých desek a vzniká mi z toho ne úplně tradiční průřezová „recenze“ pěti vybraných písní, pěti vybraných odstínů Druhé trávy.

Ještě jedno kafe
(1991, *Robert Křesťan a Druhá tráva*)

Už s kapelou Poutníci Robert Křesťan počešťoval slavné písně, jako jsou *Heavy Horses* od Jethro Tull nebo *Telegraph Road* od Dire Straits, a zásluhou jeho překladu a poutnické instrumentace se české verze kanonických skladeb vyrovnaly originálům, a někdy zněly i líp. To je taky případ písně *One More Cup of Coffee* od Boba Dylana, kterou Křesťan přebásnil na *Ještě jedno kafe* a stvořil zřejmě nejlepší překlad Dylanovy poezie v českém prostředí. Druhá tráva baladu oblékla do westernového kabátu, který jí sluší víc než „paraorientální“ styl původní nahrávky, v níž Dylan vyje jak muezzin před maghribem. V roce 2007 Robert Křesťan s Druhou trávou stvořili album *Dylanovky*, složené výhradně z českých verzí Dylanových písní, ovšem výsledek nezní tak přesvědčivě jako tahle dvacet let stará nahrávka.

Pohlednice
(1997, *Pohlednice*)

Pohlednice je nejlepší píseň z nejlepšího alba Druhé trávy, řekl bych. Robert Křesťan v ní zkrotil svoji obraznost do sdělného příběhu o labyrintu světa, do mužské zpovědi z marnosti a marnivosti, do unavených řádků jedné pohlednice: „Z cest mých po světě se vracím zase domů / plný tequily od Tehuantepecké šíje / sám a opilý a nepodobný tomu / kdo si čechrával svá pírka ironie / … / Bude noc, Amiens se barví dozlatova / píšu o loďkách na slavné řece Sommě / přitom netuším zda veškerá ta slova / nejsou jen pochybnosti o tobě a o mně“.

The Tree of Leaf and Fire
(1999, *New Freedom Bell*)

Tahle skladba vyšla souběžně na sólovém albu kapelníka Druhé trávy Luboše Maliny *Piece of Cake* a na společné desce Druhé trávy s Peterem Rowanem *New Freedom Bell* – oba počiny (stejně jako další album Czechmate) připravilo americké vydavatelství Compass Records prvotně pro publikum ve Spojených státech. Hudbu k téhle skladbě napsal Luboš Malina a text Peter Rowan, americký písničkář a mimo jiné držitel ceny Grammy. Ta píseň je mystická, dalece překračuje žánr bluegrassu, z nějž Rowan i Druhá tráva vycházejí, její aranžmá připomíná pradávný pohanský rituál a text cituje nejslavnější verše temného romantického básníka Williama Blakea (ostatně podtitul písně zní *Tiger, Tiger, Burning Bright*). Projektů, kde Robert Křesťan přenechal hlavní roli proslulému hostu, má Druhá tráva víc – nejpovedenější je asi živá nahrávka Live in Brno s nashvillským harmonikářem Charliem McCoyem.

Rest Beside Me, Sara
(1999, *Czechmate*)

Píseň Odpočiň si, Sáro, nahrála Druhá tráva už v roce 1994 pro desku Starodávný svět, na výše zmíněném „vývozním“ albu Czechmate pak zazněla její poangličtělá a snad ještě půvabnější, křehčí verze. Deska Czechmate je nejpovedenější kousek z řady alb, na nichž se Druhá tráva mění v osobitý „revival band“, svým svébytným stylem hraje písně osobností, jako byli a jsou Johnny Cash, Tom Waits nebo Mick Jagger, a přidá k nim několik skladeb vlastních, které se nutno říct ve slavné společnosti nijak neztrácejí. Tuhle tradici zahájila ještě v éře Poutníků deska Wayfaring Strangers (1989), která bohužel zanikla v revolučním shonu, a navázaly na ni zatím tři alba Druhé trávy: Revival (1992), Czechmate (1999) a Good Morning, Friend (2004).

Topoly
(2002, *1775 básní Emily Dickinsonové*)

Deska *1775 básní Emily Dickinsonové* vyšla jen pod jménem Roberta Křesťana, Druhá tráva rok předtím ohlásila rozpad (a rozloučila se velkolepým výběrovým dvojalbem *Best and Last*), ale i na téhle desce hrají Křesťanovi spoluhráči z Druhé trávy a skupina se nedlouho poté dala zase dohromady. Klenotem alba je píseň *Topoly*. Robert Křesťan nikdy předtím ani potom nepsal tak průzračnou a pročištěnou poezii, ta skladba je něco jako studánka plná krve a krása na ostří břitvy, něco mezi Dylanem a Janem Skácelem, chce se říct.

Druhá tráva vydala za dvacet let víc než dvacet alb, včetně dvou letošních – „české“ desky *Marcipán z Toleda* a „americké“ *Shuttle to Bethlehem*. Z takové diskografie lze vybírat a rozebírat dlouhou řadu písní, ale myslím, že naznačených pět odstínů Druhé trávy dokáže dostatečně doložit, čím je tahle kapela přinejmenším v českém kontextu výjimečná.

Štěpán Kučera

Toulání se krajinami modernity

Nepatrná knížka Jana Civína a Jakuba Chavalky má na první pohled všechny předpoklady k tomu, být knihou špatnou. Autoři ji vydali sami bez limitů, které by jim pod nohy kladl dohlížející redaktor. Kniha vychází jako grantový projekt v rámci Vzdělávací nadace Jana Husa a grantové knihy jsou často dobré leda na zátop. A to ještě kvůli lepidlům a jiným sajrajtům poškodíme ovzduší. Jo, nebo na záchod, ale to bychom si mohli poškodit něco jiného, ale zpátky. Nevydalo ji žádné renomované nakladatelství, ale labskoústecké copy studio CDSM, a to jen proto, že je nositelem kódů ISBN, které musí každá publikace povinně vlastnit, aby byla knihou. Inu, pěkný propadák.

Jenže pozor. Když před rokem probíhal křest staršího bratříčka, *Hrdinů modernity*, v ústeckém Café Max, doprostřed probíhajících filosofických bakchanálií se náhle s nebe snesl na padáku sám slovutný sémiotik Umberto Eco, otřel si plnovous od zbytků makarónů a k překvapení všech přítomných plynnou češtinou, v níž zaznívaly ozvuky boloňského dialektu, knihu vychválil.

Druhý díl nazvaný *Cesty modernity* tak nemá právě snadný vstup na knižní trh. Musí se vyrovnávat s nedůvěrou neznalých i s přemírou očekávání zasvěcených. Stejně jako loňští Hrdinové modernity je i letošní kniha vystavena na prostém, avšak čtenářsky přitažlivém přístupu a na literárně popularizačních myšlenkách Umberta Eca, který byl hlavním inspirátorem obou autorů. Na základě interpretace známých i neznámých textů, do jejichž světa jsme nejprve uvedeni krátkou ukázkou, získáváme čím dál zevrubnější představu o tom, co si autoři pod pojmem modernita představují a jakým způsobem nám tato vstupuje do cesty. Dopředu mohu prozradit, že modernita je všude, protože kráčí ruku v ruce či nohu v noze s člověkem. Oproti předchozí knize, kde nám autoři předložili samostatné příběhy Robinsona, Saturnina či sovětského parašutisty-supermana Ivana Kožina, ze kterých jsme si podobu moderního hrdiny museli poskládat sami – jak moderní, je nám tentokrát příběh modernity předkládán téměř all inklusive. Jednotlivé kapitoly jsou logicky provázané, doplňují se a vytvářejí ucelený obraz příběhu-cesty.

Plynulost vyprávění má své klady a své zápory. Kladem je dozajista fakt, že čtení jde pěkně od ruky a vzhledem k tomu, že knížka je malá a tenká, ani se při jejím zdolávání nezadýcháme. Autoři ji opatřili kapesním formátem proto, aby její konzumace v dopravních prostředcích byla ještě pohodlnější. Obohacení o několik myšlenek ke zvážení docházíme k posledním řádkům, aniž bychom to čekali a když se ohlédneme, neleží za námi žádné moře slov, ale takový větší lehce přehlédnutelný rybník, třeba jako Svět. Záporem je to, že díky snadnému plynutí po vodách literatury se jistě mnoha plavcům podaří překonat myšlenkové peřeje tak snadno, že si ani nevšimnou jejich překonání. Kniha je tak literárně zvládnutá, že nám nekladě do cesty překážky, a tak přímo nevyžaduje soustředěné čtení. Běžný čtenář zajásá, čtenář hnidopich bude hledat – a najde, ale čtenář chytrý lenoch propluje na svém nafukovacím tuleni knihou s otevřenou pusou, z jejíhož koutku mu maximálně párkrát ukápne lehce zamyšlená slina.

V úvodu Cest modernity se hovoří o tom, že vznikly jako primárně učební text a bylo-li by tomu tak, má rozjuchaná recenze jaksi ztrácí smyslu, na řadu by měla přijít tvrdá analýza a těžká interpretace a další hardcore náčiní poctivého recenzenta. Naštěstí autory podezřívám z toho, že ani analýza, ani interpretace nejsou nutné, protože knížka je tu především pro pobavení a do školních škamen si ji vezmene spíše jako čtení pod lavici než na ni. Tomu odpovídá i kulišácký vizuál, o který se opět postaral grafik a ilustrátor Miloš Makovský. Oproti prvnímu dílu dostal daleko více prostoru, a tak Cesty modernity ozdobil slušivým komiksem, který je v mnoha momentech přinejmenším stejně zábavný, jako psaní obou dvou autorů.

Když dočítám poslední knihu Jana Civína a Jakuba Chavalky, říkám si, jak ji asi přijal jejich italský přítel Eco. Věřím, že ji dostal expresní poštou ihned poté, co vyšla z tiskárny. Věřím, že tato je již značně umazaná od rajčatového protlaku a že se vznosně povaluje na rodinném stole hned vedle oblíbeného padáku. Cesty modernity jsou výjimkou, co potvrzuje pravidlo. Dokazují, že ne každá kniha sama uplácaná, sama vydaná a sama vyprovázená do světa musí být šunt. Když Cesty modernity zapálíte, jistě poškodíte životní prostředí. Když si je použijete na toaletě, patrně se poškrábete. Zde platí jednoznačné doporučení, knihu je daleko lepší číst.

Tomáš Čada

Jan Civín a Jakub Chavalka: Cesty modernity. Vydalo CDSM, 2011

Z a str ží

Extase československého filmu

Tři Janové

Mezi filmy pro pamětníky čas od času zaznamenáme tituly, jejichž názvy začínají nejfrekventovanějším českým mužským jménem. Mám teď na mysli snímky Jan Výrava (1937), Jan Cimbura (1941) a Jan Roháč z Dubé. Tyto tři filmy se v mnohém liší, ale mají také hodně společného. Obojí bude předmětem této Extase.

Všechny tři tituly se obracely k minulosti, každý však k jiné době. Jan Roháč z Dubé popi-

Eduard Kohout v hamletovské kreaci emigranta ve snímku Jan Výrava.

suje konec husitského odboje mezi lety 1434 a 1437. Jan Výrava se vrací do roku 1781 a vlády Josefa II. A Jan Cimbura mapuje život na jihočeské vesnici v dlouhém úseku druhé poloviny 19. století.

Různý je i vztah těchto snímků ke skutečným událostem. Jan Roháč z Dubé měl být reflexí závěrečné etapy husitství. Jan Výrava vychází z historických proměn a inspiruje se skutečným příběhem, jehož děj je ale přesazen z roku 1848 (zrušení roboty) do roku 1781 (zrušení nevolnictví). Jan Cimbura se oproti tomu historií neinspiroval.

Všechny tři snímky se opíraly o literární předlohu. Husitský příběh inspirovalo drama Aloise Jiráska (1851–1930), které autor dokončil v roce 1914, ale vzhledem k národní látce mohlo být uvedeno až roku 1918. Jan Cimbura je román s moralistními vlasteneckými prvky od Jindřicha Šimona Baara (1869–1925) z roku 1908. V případě Jana Výravy jde o divadelní hru Františka Adolfa Šuberta (1849-1915), která měla premiéru v roce 1886. Autoři všech tří předloh byli tedy současníci a jejich díla vznikla ještě v době existence Rakouska-Uherska.

Kontext zrodu jednotlivých filmů byl ale naprosto odlišný, přestože mezi nimi leží pouhých deset let. Jan Výrava vznikl na konci předmnichovské republiky, Jan Cimbura byl realizován za protektorátu a Jan Roháč z Dubé byl natočen po druhé světové válce už v rámci znárodněné kinematografie. Stojí také za připomenutí, že Jana Výravu a Jana Roháče z Dubé režíroval Vladimír Borský, což se projevilo i v jejich podobném vyznění – obě díla mají blízko k socialistickému proudu. Jan Cimbura je zase naopak proslulý antisemitskou tendencí. Pojďme si tedy všechna tři díla představit zevrubněji.

Vladimír Borský byl především herec, jeho největší filmovou rolí byl Francek v Maryše (1935) a titulní postava ve snímku Poručík Alexander Rjepkin (1937). Od roku 1936 se však věnoval filmové režii, přičemž ve 30. a 40. letech zpracovával výhradně divadelní předlohy. Tou první byla Vojnarka (1936) podle Aloise Jiráska, film, který volbou námětu přesahoval dobové normy, ale s nímž se dnes v televizním programu nesetkáte. O rok později se pustil do výpravného selského dramatu Jan Výrava.

Celý film provází jedna historická nepřesnost. Úvodní titulky, které vznikly pro poválečnou obnovenou premiéru filmu, snímek dávají do kontextu se stým výročím zrušení roboty (v roce 1848). Příběh je přitom podle dobových narážek (stavba pevnosti Josefov) i podle scénických poznámek v předloze zasazen do roku 1781, tedy do období zrušení nevolnictví. V ději se však hovoří o zrušení robotní povinnosti. Tato neujasněnost historických pojmů je největší slabinou filmu.

Tou další jsou herecké výkony. Borský představitele hlavních rolí vedl k proklamativnímu herectví, které připomíná divadelní tradici. Z jednotlivých výkonů vyčnívá hamletovská kreace emigranta v podání Eduarda Kohouta, který se v roce 1937 vrátil před kameru po téměř deseti letech. Nejvýraznějším pozitivem filmu je tak zřejmě hudba E. F. Buriana, která přesahuje ostatní inscenační složky – Borský využil Buriana-skladatele i pro snímky Vojnarka a Čekanky (1940).

Jan Cimbura byl vedle Nikoly Šuhaje (1947) největší rolí Gustava Nezvala.

Příběh řeší nejen odpor sedláků proti vrchnosti, ale také Výravův osobní konflikt. Ten má vést sedláky proti zámku, na kterém však slouží také jeho syn. Společenský spor je příčinou i jejich sporu soukromého, Výrava dokonce na syna vystřelí, a oba dva toto střetnutí nakonec stojí život. Samotná šlechta je ve filmu i v předloze (plně v duchu 19. století) vylíčena smířlivě, zdrojem zla jsou zpanštělí vrchnostenští úředníci a také zkorumpovaná armáda.

Režisér si z inscenování Jana Výravy mnoho přenesl i do snímku Jan Roháč z Dubé. Scénář obou filmů napsal spolu s Otakarem Růžičkou, a i proto tyto snímky v titulcích uvozuje stejný citát Františka Palackého o „věrném zrcadle minulosti, které se má dostat národu českému“.

Podobnost nacházíme i v socialistické interpretaci obou látek (odpor proti feudální společnosti, lid, který je v právu, ale je poražen), v rozsáhlých bojových scénách dobývání zámku, respektive hradu a ve značně divadelním vedení herců. Také v Janu Roháči z Dubé vyniká jeden vedlejší výkon – výbornou kreaci vytvořil Otto Čermák v roli císaře Zikmunda. Hlavní role v obou filmech hráli typově podobní herci – Jana Výravu ztvárnil Zdeněk Štěpánek, Jana Roháče Otomar Korbelář.

Jan Roháč z Dubé byl jakýmsi předvojem jiráskovské akce, která byla spuštěna československou vládou v listopadu 1948 a kterou byl Alois Jirásek oficiálně legitimizován jako objektivně pravdivý historik. Ostatně dobová rétorika komunistů pod vedením Zdeňka Nejedlého odkazovala silně zejména k obrozeneckým modelům a k husitství. Tyto tendence se silně projevují i v tomto snímku (film a znárodněná kinematografie spadaly tehdy pod kontrolu ministerstva informací, které vedl komunista

Vladimír Šmeral v roli statkáře Bártíka smlouvá o alkohol na dluh u v krčmě "žida-kořalečníka".

Václav Kopecký), stejně jako motiv slovanské vzájemnosti (kladná postava polského rytíře) v boji proti říšským (zřejmá paralela k západním) expanzivním snahám a cizákům obecně. Rozháranost Čechů po bitvě u Lipan a výzvy k soudržnosti lze interpretovat jako apel k jednotnosti tehdejší Národní fronty – snímek se natáčel ve druhé polovině roku 1946, tedy po prvních poválečných volbách. Přesto propaganda v tomto díle nebyla ještě tak silná jako v následujících letech – není zde potlačováno náboženské téma ani křesťanské symboly a protifeudální (protikapitalistický) diskurs není příliš výrazný.

V tomto propagandistickém boji měl státní film jiného mocného spojence – Agfacolor. Jan Roháč z Dubé je první československý celovečerní hraný BAREVNÝ film. S barvou získával československý film první zkušenosti už ve 30. letech. Kromě amatérských či dokumentárních krátkých snímků lze najít krátkou dvoubarevnou scénu ve filmu Maryša. Publikace Český hraný film II (1930-1945) se také zmiňuje o barevné sekvenci na konci operety Na růžích ustláno (1934), televizní kopie je ale kompletně černobílá. Českoslovenští tvůrci však získali největší zkušenosti s novým materiálem na konci okupace, kdy v barrandovských ateliérech němečtí tvůrci natáčeli první barevné snímky na našem území.

Velkým průkopníkem barvy se stal animovaný film. První barevné pokusy realizoval už ve 30. letech Karel Dodal. Tradice české animace se rozvíjí především ve 40. letech. Ještě za okupace vzniká kreslený snímek Svatba v korálovém moři (1943), který je plně barevný. Po válce s barevným filmem nejvíce pracoval Jiří Trnka – v jeho režii vznikly grotesky Zasadil dědek řepu (1945), Zvířátka a Petrovští (1946) a hlavně Dárek (1946), který kombinoval hrané a animované sekvence (obojí v barvě). Následně spojil Jiří Trnka šest krátkých filmů do celovečerního projektu Špalíček (1947) a natočil i dějově kompaktní celovečerní film Císařův slavík (1948).

Vzestup barevného filmu byl však v českých podmínkách ještě daleko. Do konce 40. let se hraný film prezentoval pouze barevným

Výprava a kamera filmu Jan Roháč z Dubé se formálně velmi podobaly Císařově pekaři a Pekařově císaři.

Poslední ze zmiňovaných snímků Jan Cimbura má v rámci české kinematografie jeden nechvalný primát. Film Františka Čápa je totiž jediným otevřeně antisemitským protektorátním dílem. V ději se objevuje záporná postava židovského krčmáře, který nabádá labilní muže k pití alkoholu a poté si od nich nechává přepsat majetek. Žid (v karikaturním podání Františka Rolanda) je na konci označen...

finále Pytlákovy schovanky (1949), dalšími kolorovanými počiny pak byly až Temno (1950) a Císařův pekař/Pekařův císař (1951). Právě s Císařovým pekařem lze v určitých ohledech porovnat Jana Roháče z Dubé. Oba historické filmy jsou si více než blízké způsobem výpravy i snímáním kamery. Není to náhoda – hlavním kameramanem obou filmů byl Jan Stallich a o stavby se postaral Jan Zázvorka. Tvůrcům se velké investice do projektu vyplatily – snímek v kinech zhlédly čtyři miliony diváků.

Poslední ze zmiňovaných snímků Jan Cimbura má v rámci české kinematografie jeden nechvalný primát. Film Františka Čápa je totiž jediným otevřeně antisemitským protektorátním dílem. V ději se objevuje záporná postava židovského krčmáře, který nabádá labilní muže k pití alkoholu a poté si od nich nechává přepsat majetek. Žid (v karikaturním podání Františka Rolanda) je na konci označen za původce zla na vesnici a poté, co je jeho krčma spálena, musí místo opustit.

Režisér Čáp se musel po druhé světové válce kvůli Janu Cimburovi podrobit výslechu, obvinění byl však nakonec zproštěn. Čáp se hájil mimo jiné tím, že zápletku s židovskou postavou obsahuje už samotný námět. To ale není tak úplně pravda. Režisér čerpal při psaní scénáře, jehož spoluautorem byl Rudolf Madran-Vodička, hlavně z prvního dílu Baarovy idyly. Epizoda s židovským kupcem je však součástí třetího dílu. Autoři scénáře příběh Salomona Steinera značně upravili a rozšířili do tří filmových sekvencí, které hlouběji propojili s hlavní linií. V románu není židovská krčma ani doupětem neřesti, ani není vypálena – Steiner vesnici opustí, protože nikdo u něj nic nekupuje (ačkoli Baarovo vylíčení rozhodně také obsahuje znaky antisemitismu). Filmové ztvárnění využívá v kontextu židovských scén potemnělé obrazy a krčmáře charakterizuje téměř děsivými záběry. Jeho odchod se svázaným rancem může vést k stereotypizující interpretaci židů jako národa bez domova.

Jan Cimbura je největším a nejčastěji zmiňovaným příkladem antisemitismu v českém filmu, rozhodně ne však jediným. Protižidovské narážky (explicitní či implicitní) obsahují i další tituly – Ulice zpívá (1939), Velká přehrada (1942) a Mlhy na blatech (1943). V komedii Ulice zpívá imitoval pronacisticky smýšlející herec Čeněk Šlégl židovské chování v roli vetešníka Puškvorce. Na druhou stranu je třeba uvést, že film vychází ze stejnojmenné divadelní hry Pavla Schueka, která byla v Divadle Vlasty Buriana uvedena už v roce 1934, tedy ještě před vyhlášením norimberských zákonů. Ve Velké přehradě nepoctivému podnikateli Berkovi jeho oponent inženýr Petr Pavelec na konci filmu řekne: „Znám vaše židovské manýry.“ Tento obrat je v kontextu díla synonymem pro nepoctivé jednání. Mlhy na blatech (mimochodem rovněž drama odehrávající se v jižních Čechách, které natočil František Čáp) obsahuje scénu, v níž sedlák Krušný říká sedláku Potužákovi, že musel židovi do Budějovic prodat pod cenou dvouletého valacha. Tento obchod je zde přitom líčen jako nevýhodný, což implicitně odkazuje k vypočítavosti jako negativní charakterizaci židovského podnikání.

V Janu Cimburovi lze najít z hlediska propagandy protichůdné tendence. Kromě zmíněného židovského prvku se zde objevují také prvky tzv. kontrapropagandy, zejména národní (a tedy protiokupační) tendence. Ty lze spatřovat v obrazovém vylíčení české země (jihočeská krajina, Praha), v oslavě pracovitého českého člověka i ve volbě klasické předlohy. Ačkoli antisemitské motivy jsou ve filmu jasně patrné, celkový náhled na film tak vyvolává rozpory.

Zajímavé je ještě jedno srovnání všech tří filmů. Jan Roháč z Dubé obsahuje nediegetickou píseň (postava zpívá na hudbu, jejíž zdroj není součástí děje), od čehož se ve znárodněné kinematografii upouštělo. Naopak Jan Výrava i Jan Cimbura obsahují písně diegetické, které byly v době jejich vzniku v české kinematografii menšinovou záležitostí.

Michal Kliment

Za strží

Reflektor mladých

Jak se objevil Milan Kozelka v hledáčku headhunterových agentur, není příliš jasné, nicméně pravdou je, že v průběhu jednoho týdne dostal z ničeho nic několik lukrativních nabídek: vystřídat Ladislava Bátoru na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR (hnedle mu bylo jasné, že jestli tam nastoupí, tak první změna musí proběhnout v názvu ministerstva), vystřídat Martina Romana na postu ředitele ČEZ, vystřídat Michaela Špirita ve vedení Ústavu české literatury a literární vědy FF UK v Praze. Nejzajímavější však byly výzvy, aby se stal nehrajícím kapitánem české daviscupové reprezentace a nebo nehrajícím členem kdysi slavné chlapecké kapely Lunetic, která se snaží o comeback.

Jenže... Milan Kozelka se při svých každodenních samostudiích zrovna dočetl, že severský bůh hromu Thor jezdil ve voze taženém kozly. A protože M. K. je známým rozbíječem kultů, tak se na přilepšení životní úrovně sklonku svého života vykašlal. Rozhodl se, že si pořídí vůz, který potáhne bůh hromu Thor... Nevíte náhodou, kde takový bůh bydlí?

Milan Kozelka r. (čti replikant)

Z antikvariátních banánovek

Z a str

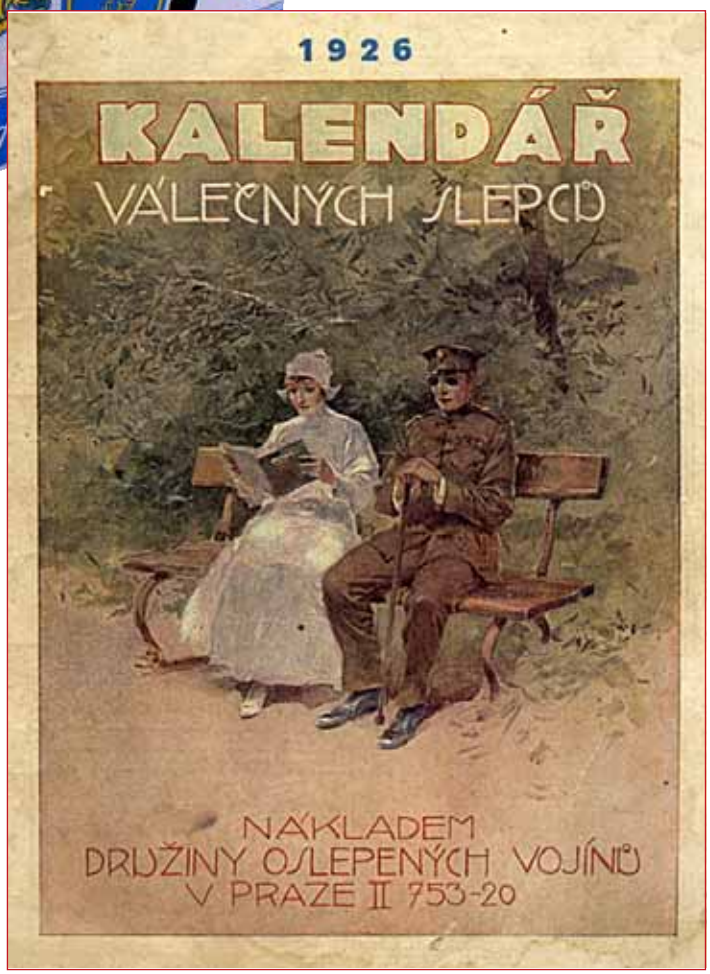

Kalendář válečných slepců vydávala Družina oslepených vojínů ČSR. Ta vznikla v roce 1919. Sídlila v Praze na Jungmannově náměstí 20. Ještě téhož roku založila Domov válečných slepců. Kromě každoročního kalendáře vydávala v rozmezí let 1919–1932 měsíčník Válečný slepec.

Naši váleční slepci

Letošní náš kalendář zahajujeme opětovně několika obrázky ze života válečných slepců, nejnešťastnějších to obětí našeho osvobození. Již nejstarší řecká moudrost považovala slepotu za nejhorší trest, jimž rozhněvaná božstva obmyslila nešťastného tvora lidského a přesvědčivým dokladem této staré pravdy jest osud našich 600 československých válečných slepců. Jsou mezi nimi mladí hoši i otcové četných rodin, legionáři a příslušníci všech národností. A ke všem zachoval se osud nesmírně krutě, neboť vedle vyobrazených jest zde celá řada takových, již vedle zraku obětovali válce jednu ruku, jednu nebo obě dolní končetiny, sluch a jiné dů-

Kalendář válečných slepců 1926

ležité orgány. Jest mezi nimi několik slepců, kteří následkem průstřelu míchy jsou upoutáni na lůžka a odsouzeni k věčné nehybnosti. Živí – mrtví. Kéž by tomu bylo dosti! Válka, jež drásala těla, vložila do útrob jejich zárodky zákeřných chorob a ty dokonávají dnes její hanebné dílo. Věru přetěžký je život válečných slepců. A k tomu nutno ještě doznati, že málokterý z nich nalézá kol sebe duši vřele cítící a málo kterému jest dopřáno poznati kouzlo rodinného tepla.

Jak jim všem pomoci?

To za úkol si vytkla Družina oslepených vojínů ČSR, jediná nepolitická a národnostně i nábožensky nestranná organisace, jež sdružila je všecky pod jediný prapor, aby umožnila jim vzájemnou svépomocí a společnými silami dopracovati se lepší sociální i kulturní úrovně.

Tato organisace pracuje intensivně k tomu, aby opatřila všem těžce defektovaným, chorým a úplně osiřelým bezpečný domov a útočiště, buduje pro ně spolkový dům v Praze a ozdravovnu na českém venkově. Jest proto zajisté hodna všestranné podpory. Každý komu se podařilo vyváznout z té kleté války se zdravou kůží, nesmí to považovati za samozřejmý oprávněný osobní nárok, avšak musí si býti též vědom, že sociální povinnosti ukládají nám sledovati osudy svých spoluobčanů, sledovati činnost takových institucí, jakou jest Družina oslepených vojínů a dle svých sil ji v činnosti této podporovati.

Dva druzi

Věnováno válečnému slepci Frant. Šneibergovi

Zařvala posléz hroznou píseň děla
tak přečkal v zákopech tu chvíli zlou

Skupina deseti československých válečných slepců, postižených ztrátou obou rukou.

a v soumrak smířený když krajina se tměla,
jej našli v zákopech – a v očích s věčnou tmou.

Zde osud nedořek své chladné slovo
však úděl nejistý mu zbyl a trpký cíl
ač domů vrátil se, úsměvu domoviny
radosti na rtech svých drahých nespatřil.

A tak jej potkávám ve víru žití shonu
s psem kráčí zmlkle hradeckou ulicí
a jest-li na chvíli si zavzpomíná
zřídka jen usedne mu úsměv do lící.

Dospěli k trafice, pes zavedl ho k židli,
zde unaven usedl – zbyla jen vzpomínka
naslouchá hovorům, kde jeho prodavačka
nabízí příchozím noviny a viržinka.

Zastřeží

Jak trpěli naši pro vlast

Jeden takový příklad postavil nám válečný slepec a ruský legionář Alois Fabián ze Zubří u Rožnova na Moravě. Fabián byl na začátku války jakožto 36letý domobranec odveden a zařazen ku 3. rakouskému pěšímu pluku v Kroměříži a v bojích na haličské frontě upadl do ruského zajetí. V roce 1917 vstoupil do ruské legie a přidělen byl ku II. pěšímu pluku, 7. rotě, kde záhy dosáhl hodnosti svobodníka. Prodělal bitvu u Zborova a ústup ruských amád. Dne 19. července 1917 byl raněn u vsi Volosůvky ve východní Haliči střelou z pušky, která oslepila jej na obě oči. Teprve po dvou dnech nalezen byl na bojišti německou zdravotní hlídkou v kaluži krve. Byl převezen do posádkové nemocnice ve Lvově. Našim legionářům nebylo neznámo, jakého pronásledování zakoušeti jest příslušníkům jich rodin, jakmile se rakouské úřady dozvěděly, že přešli k Rusům aneb vstoupili do ruské legie. To věděl i Fabián: i on zanechal doma ženu a dvě malé dítky. Že by mohli býti dáni v šanc persekuci přimělo ho k tomu, že se vydával za ruského vojína a udal falešné jméno Nikolaj Michajlov. O zrádce však nebyla za války nouze a tak byl Fabián po několika dnech poznán krajanem Moricem Kohnem, s nímž sloužil svého času u 3. rakouského pěšího pluku. Fabián byl ihned vyšetřován a předán vojenské trestnici ve Lvově a postaven před vojenský soud, který odsoudil jej jakožto velezrádce ku trestu smrti provazem. Rakouská justice přes všechnu svoji nemilosrdnost styděla se odevzdati těžce raněného a slepého odsouzence rukám katovým, a proto mu byl později trest smrti zaměněn zve 20letý těžký žalář. Z vojenského žaláře však již nevyšel přes to, že jeho rány kvasily a sil ubývalo. Byl vozen z jedné trestnice do druhé, bylo s ním nakládáno velice nemilosrdně, kde který zarytý austrofil měl svobodné právo

Družina oslepených vojínů Č. S. I
Telefon 264-1-2. Praha II., Jungmannovo náměstí čís. 753-20.
TISKOPIS.
Velectěný pan (paní)
30.XI.934.

Alois Fabián, slepý ruský legionář, který, byv raněn výstřelem německé pušky do očí, upadl jako těžce raněný do rakouského zajetí, byl odsouzen k smrti a po 16 měsíců žalářován.

na ubohém mučedníkovi svoji nenávist. Utrpení trvalo téměř půl druhého roku a proměnilo se v opravdové mučednictví, podobné onomu v dobách inkvisice, když byl roku 1918 převezen do Uher a tam v trestnici musel zakoušeti nejkrutější výmysly zvrhlé maďarské soldatesky. Byl téměř každého dne zbit, pálen hořícími cigaretami a jednou dokonce hozen na rozžhavená kamna. Byl mučen hladem tak, že ač byl dříve silným a urostlým mužem, vážil po svém konečném převezení do vlasti koncem roku 1918 pouhých 39 kg. Jen státní převrat zachránil Fabiána, že nepodlehl úplně útrapám a mohl se vrátiti ku rodině.

Milý čtenáři!

Dávaje ti do rukou letošní kalendář, poroučíme zároveň v Tvoji ochranu osudy našich válečných slepců a prosíme tě, abys použil každé příležitosti, kdy setkáš se s nimi na cestách svých k romu, abys, ať již skutkem křesťanské lásky anebo jakoukoliv laskavostí rozjasnil alespoň na okamžik jejich věčnou tmu. Za rok s novým kalendářem opět na shledanou!

Připravil
Michal Šanda

Skupina deseti československých válečných slepců, postižených ztrátou obou rukou.

Válečný slepec František Skřivánek ze Žabobřesk u Brna.

Utrpení trvalo téměř půl druhého roku a proměnilo se v opravdové mučednictví, podobné onomu v dobách inkvisice, když byl roku 1918 převezen do Uher a tam v trestnici musel zakoušeti nejkrutější výmysly zvrhlé maďarské soldatesky. Byl téměř každého dne zbit, pálen hořícími cigaretami a jednou dokonce hozen na rozžhavená kamna.

Z a strží

Michal Šanda:

Oskarovy rybářské trofeje

Se svítáním se u řeky rozhostí prazvláštní atmosféra. Korunovaná je okamžikem absolutního ustrnutí. Kobylka se neodváží vyskočit ze svého spacáku na stéble trávy, dokud jí slunce neosuší křídla. Spadnout dolů do vody, spolkl by ji pstruh. Pstruh se tiskne v úkrytu mezi kameny, zpozoroval stín probouzející se volavky. Potom ale zabzučí první komár a hladina rázem ožije. Komáří bzukot je signálem i pro slunce, aby se odpíchlo z potopené vrby na oblohu.

Oskar si natáhl budík. Ráno hodlal pod potopenou vrbou oprubovat, jestli by mu nezabrala štika.

Když budík zazvonil, bylo všechno naruby a špatně.

Crrrr!

Místo aby vyskočil, sebral cajky a upaloval na ryby, začal si Oskar ohmatávat krk. Na štiku nebylo ani pomyšlení. Zanedlouho si svůj lékařský vercajk rozbalil v ordinaci doktor Urban. Špátlí zmáčknul Oskarovi jazyk: „Nespolkl jsi ježka?“

„Ne,“ zahuhlal Oskar.

„Potom je to angína,“ prohlásil doktor Urban po vyšetření Oskarova krku.

Angína? Teď v létě! Cestou od doktora Oskar s každým krokem zrychloval tempo. Bude muset trčet doma. Ládovat se práškama. Je po rybách. Krucinál! Co krok, to vztek v něm rost. Rozrazil dveře a zastavil se až v obýváku. Ruce zatnul v pěst, při čemž v dlani rozmašíroval papírovou krabičku s antibiotiky. Nadechl se a zařval.

Výkřik, co se vydral z jeho krku, mu urval mandle.

Mnohem větší byla ale bolest rybářské duše.

V tichu nastalém po výkřiku se stalo cosi zázračného. Oskar si uvědomil, že stojí uprostřed řeky. Modrý koberec proudil všude ko-

lem. Hnědé puntíky se proměnily na balvany čouhající z vody. Spirální ornament se stal vírem. Z abstraktních čar na okrajích koberce byly stvoly rákosin.

Oskar brnknul mámě jak dopadl u doktora a s mobilem u ucha se propletl rákosinami. Koberec byl pro něj zatím úplně neznámou řekou, neměl ponětí o jeho záludnostech. Na konci kobercové kapitoly je pozná a chytne vytouženou štiku.

Postupoval pomalu. Koberec mu dosahoval sotva po kotníky, po pár krocích se ovšem propadl do jámy ve dně. Byla plná hamťavého bahna. U oranžového čtverce se koberec svažoval do hloubky, kde se dalo tušit hlavní koryto. Oskar se vydal směrem ke shluku kamenných puntíků. Postavil se na ně a začal koberec prohazovat, nejdřív vějířovitými hody v bezprostředním okolí. Vzal si na to prut určený speciálně pro přívlač a na vlasec navázal žlutý wobbler s černým síťováním na břichu.

Zkusil delší nához do rohu koberce, kde se červená vlnovka stávala úplavem s dobrodružnými spodními proudy. Voda se tu co chvíli stáčela do protisměru. Sotva wobbler dopadl, prut se prohnul do oblouku. Jaká ryba zabrala poznal Oskar vzápětí. Napálila to z úplavu na mělčinu, odrazila se ocasem a vyskočila nad hladinu. Štika. Oskar s úžasem koukal, jak ve vzduchu zatřepala hlavou a wobbler vyplivla. Okamžitě ho hodil nazpátek do míst, kde zmizela, ale bez výsledku. Po takovém zážitku je štika ostražitá a na stejnou nástrahu podruhé nezabere.

Oskarovi se rozbušilo srdce. Mezi wobblery, co měl sebou v kapse, vybral macatého shad rapa. Dokonale kopíroval dno a občas při tom drcnul do oblázků a zvířil usazený kal, jako opravdová rybka.

Štika zalovila v tišině před oranžovými čtverci. Oskar zkusil otáčet kličkou navijáku pomaleji, aby se mohl wobbler pořádně rozvlnit a předvést svoje dráždivé půvaby.

Jo!

Zásek seděl ve štičí tlamě.

Začal boj.

Takové marodění si nechám líbit, pomyslel si Oskar.

Marodění přece jenom nebylo úplná brnkačka. Večer angína propuknula naplno. Na rozhicovaný krk musela máma Oskarovi dávat studené zábaly. Čaj s citrónem po lžičkách. Kloktat heřmánek. Moc nescházelo a došlo na bičování zeměžlučí o půlnoci pod šibenicí a obdobné babské recepty. Naštěstí zabrala antibiotika.

V horečce měl Oskar sen o losu v oslu a lososu. Tenhle nesmysl mu drnčel hlavou pořád dokola:

o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu

o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu o losu v oslu a lososu

Až těsně před probuzením našel Oskar řešení. Byl jím trofejní losos. Ocelově se lesknoucí mlíčňák s modrošedým hřbetem a stříbřitými boky posetými tmavými skvrnkami. Od ocasu k hákovité čelisti měřil 120 cm.

Sen jesen, pomyslel si Oskar. Leda tak podměrečného jesena, ale lososa nikdy nechytí. Poslední losos byl v Čechách ulovený v roce 1953.

Medovník se drobí. Děsně. O medovníku ovšem tahle kapitola nebude, medovníkem pouze začne. Oskarovi kus upadne na zem. Skloní se, aby ho sebral, jenomže mu ho zpod prstů uchramstne rybí tlamka. S uzdravováním se přihlásil hlad, takovou šanci by ale byl hřích nevyužít. Škrundání v břiše musí počkat.

Oskar připomínal Laurela a Hardyho z grotesek, než se mu podařilo prostrčit čtyřmetrový prut do kuchyně. Na háček napíchnul kostičku medovníku a naservíroval ji přímo do dychtivé tlamky. Trefně se nazývá tenhle způsob rybaření na mlaskačku.

Mňam! mlaskla si plotice a už visela na prutu.

Oskar položil plotici do dřezu. Byli tu další nedočkavci. Lino se rozevíralo a mlaskalo. Jelec. Oskar neměl čas zjišťovat, jestli ze snu jesen nebo tloušť. Napichoval medovník a zasekával. Plotice. Zase. Dokonce amur, víc centimetrů pod míru než sám měřil a už se na medovník vrhal.

Rybařit naučil Oskara táta. Byl překladatel a to ráno, co dostal Oskar angínu, odjel na služební cestu do Norska. Máma měla na náměstí kavárnu. Dneska za ni zaskočila paní Balcarová. Pro jistotu, co kdyby se horečka vrátila. Vešla do kuchyně, že uvaří oběd a udivilo ji, kde se ve dřezu vzaly ryby. Divila se ještě, když je smažila na pánvi.

„Macháček je přinesl," řekl Oskar.

„Ani jsem si nevšimla, že tady byl."

„Hned zas šel."

Mámu nenapadlo sáhnout Oskarovi na nos, protože u nich doma se nelhalo.

Pošmáknuli si náramně. Na másle osmažit posypané solí a kmínem. Recept na ryby je docela prostý. K tomu pár brambor.

Mňam! mlaskl Oskar a zakuckal se. Při posledním soustu mu zaskočila lživá kost.

Kde sehnat kobylku? Oskar prošmejdí dům a najde lecjaký hmyz, třeba za komodou pavouka. Nakonec ho napadne spásná myšlenka: předložka u krbu se přeci huňatostí podobá trávníku. Během chvíle tři luční koníci cvrkali v krabičce od sirek a Oskar mohl vyrazit do příborníku na pstruhy.

Při chytání na třepanou je potřeba zručnost a háček zapíchnout pod krunýřek do úzké mezírky u křidélek, aby kobylka zůstala čiperná a skákala a zadními nožkami bušila do příborů. Stříbrné cinkání vyprovokuje pstruha ukrytého kdesi v temnotě. Útok přichází znenadání. Pstruh zhltne ko-

Z a str ží

bylku a v tůni na potoce se snaží dostat do bezpečí mezi kořeny. Tady si to namířil mezi vidličky. Bacha, aby se na některou nenapíchl, potom by nešel vylovit. Rybaření v příborníku je záležitost pro fajnšmekry; při něm se ukáže, co rybář skutečně umí.

Oskar pstruhův vidličkový manévr odvrátil.

S čím přijdeš teď, starý brachu?

Následoval úprk mezi nože. Sem už vůbec nemohl Oskar pstruha pustit! Přeřízl by mu vlasec jedna dvě.

Tři.

Čtyři.

Pět.

Vteřiny ubíhají. Oskar utáhl brzdu navijáku na doraz. Od toho okamžiku se musel spolehnout na pružnost prutu. Neživý nástroj ožije energií. Na druhém konci vlasce pstruh zápasí a cloumá prutem sem a tam.

Další výpad mezi vidličky. Po něm pstruhovi došly síly. Oskar si namočil ruku, aby nepoškodil drobné pstruží šupinky, sáhl do příborníku a teď si svého soupeře mohl prohlédnout zblízka: potočák, měřil 45 cm.

Hodiny na krbové římse ukazovaly 11.52. Za osm minut si musel Oskar vzít penicilin. Času bylo zatraceně málo a kam jinam se logicky při nedostatku času vypravit, než do hodin? O tom bude uspěchaná kapitola.

Uvnitř tikal důmyslný mechanismus; velké kolo se sotva pohnulo, přitom to nejmenší makalo jako čamrda. Byly to starožitné hodiny s kyvadlem, co se natahovaly klíčkem. Žádná baterie. Na podívání zajímavé, ale chytání Oskara zklamalo. Nahodil a hned musel ve zběsilém tempu navíjet, než ozuby kol do sebe zapadnou, jinak by mu wobbler rozdrtily. Bůh ví, jestli v hodinách vůbec byly ryby. Rybaření chce čas, jenomže ne čas hodin. Při rybaření se na čas na hodinách nehledí. Proto se čas strávený na rybách do života nepočítá.

V hodinách zacinkalo. Bylo poledne.

„Ano," zvolal Oskar, aby předešel mámině otázce, jestli si už vzal prášek.

Kabáty a bundy visí v letních vedrech na ramínkách a nehrozí, že si někdo znenadání oblékne na sebe rybářský revír a odejde i s nahozenou udicí. Ze všech kapes si Oskar naprosto náhodně vybral tu v tátově baloňáku. Napíchnul na háček žmolek těsta z housky od snídaně a kapitola o rybaření ve skříni může začít.

Uplynulo sotva pár vteřin a přišel záběr. Začalo to nesmělým poťukáváním, splávek poskakoval po hladině a potom se zprudka potopil. Oskar jemňounce pohnul prutem a přisekl.

Očekávat od kapes rekordní úlovky by bylo bláhové. Do kapes se strkají ruce a ryby v nich jsou proto veliké maximálně na prst: oukleje, ježdíci, nebo hrouzci. Zato je to parádní zábava. Co nához, to záběr.

Oskar opustil baloňák a přesunul se k mámině péřové bundě. Splávek se potopil a brázdil kapsou, Oskar se ale neměl k zaseknutí.

Žádné tajemství se neutají donekonečna. Jednou to prasknout muselo. Násoskové mívají ve skříni poschovávané placatky rumu před manželkami. Oskar na tom byl mnohem hůř, svoje tajemství musel do kapsy flísky schovávat sám před sebou. Jeho prokletím byla tuba s lentilkami. Ouklej zaseknul teprve co smlsnul svou obligátní dávku sedmi bonbónů.

Oskar byl lentilkoholik!

Řeka nad jezem připomíná tlustoprda rozvalené-ho na dece, co si na chvilku schrupnul. Jakmile se

ale překulí přes hranu jezu, nabere švunk a spadne do vany, jako když se v koupelně pustí naplno kohoutek, a tam se vaří a přitom je studená, až hrůza. Do prokysličených bublinek vytahují ryby z podjezí a do jejich hejn zas najíždějí dravci.

Dřepákovat na bobku nad nahozenými udicemi Oskara nebaví. Radši se toulá s prutem kolem řeky a vybírá si ve vodě nadějná místa: okraje proudů, ústí starých náhonů nebo slepá ramena stojí za to prohodit wobblerem. Záběry dravců jsou prudké a divoké. Od špičky prutu projede do rybářova zápěstí slastný pocit. Zaseknutá ryba prchá a její síla je znásobená silou proudu. Vlasec napnutý k prasknutí se odvíjí přes brzdu z navijáku. Tomuhle zážitku se nic nevyrovná.

Vana jezu je co do šancí na úlovek skoro jistota.

Oskar prohodil vývařiště a na modrý tail dancer zapřáhl bolena. Po něm se nechala potápivým wobblerem s červeným žíháním zmást parma. Další záběry už nepřišly. Zato se za dveřmi koupelny ozvala máma: „Oskare!“

„Co je, mami.“

„Ty se koupeš?“

„Fiftím fi fuby.“ snažil se Oskar napodobit v puse kartáček. Máma se narozdíl od parmy ovšem zmást nenechala. „Nežvaň.“

„Fo ve?“

„Slyším téct vodu z kohoutku do vany."

Nezbylo než skončit. Oskar si ovšem neodpustil poslední hod. A z udělání přišel záběr jako hrom. Ďaha do prutu a - vlasec se mrtvavě položil na hladinu.

Oskar vytáhl špunt z vany a štika i s ukousnutým wobblerem zmizela do nenávratna.

Ráchání ve studené vodě mělo následky a kvůli nim musela být napsána marodná kapitola, měřící 39,8? °C. Oskar se tetelil pod dekou a protože si nemohl vzpomenout, jaká je lovná míra horečky obecné, vzal si sebou do postele na čtení Rybářský řád

I. Lov ryb

Při lovu v rybářském revíru je osoba provádějící lov povinna mít u sebe rybářský lístek, povolenku k lovu a na požádání je předložit rybářské stráži nebo osobám pověřeným příslušným rybářským orgánem nebo orgánům Policie České republiky.

Osoba provádějící lov je povinna vyznačit v povolence k lovu datum lovu, rybářský revír, počet, druh a hmotnost ulovených ryb. Rovněž při lovu mít vyprošťovač háčků a míru pro zjištění délky ryb.

II. Způsob měření délky ryb a nejmenší lovné míry vybraných druhů ryb v rybářském revíru

Délka ryby se měří od vrcholu rypce po konec nejdelších paprsků ocasní ploutve.

Nejmenší lovné míry vybraných druhů ryb v mimopstruhovém rybářském revíru:

bolen dravý (Aspius aspius)	40 cm
candát obecný (Stizostedion lucioperca)	45 cm
kapr obecný (Cyprinus carpio)	35 cm
lín obecný (Tinca tinca)	20 cm
sumec velký (Silurus glanis)	70 cm
štika obecná (Esox lucius)	50 cm
úhoř říční (Anguilla anguilla)	45 cm

Nejmenší lovné míry vybraných druhů ryb v pstruhovém rybářském revíru:

losos atlantský (Salmo salar)	50 cm
hlavatka podunajská (Hucho hucho)	65 cm
pstruh duhový (Oncorhynchus mykiss)	25 cm
pstruh obecný (Salmo trutta)	25 cm
siven americký (Salvelinus fontinalis)	25 cm

Propocené pyžamo naházela máma s povlečením do pračky a odešla se podívat do kavárny. Dneska za ni zase vzala záskok paní Balcarová. Její manžel má naproti trafiku. Ke kávě noviny? Samozřejmost. Proto si, pokud to bylo potřeba, navzájem vypomáhali.

Sice tu bude zanedlouho napsáno, že dostane lipana, ve skutečnosti se málem uškrtí na muškařské šňůře. Aby ne. Muškaření připomíná diktáty. Není ho možné zvládnout bez učení. Nad kobercem kroužil roj mušek. Oskar jednu lapnul do dlaně a porovnal ji s těmi umělými v krabičce. Ginger Dun se jí podobala nejvíc. Sáhl do kapsy pro dózičku s mazadlem, nabral ho ždibec na špičku prstu a potřel křidélka. Muška se mastí proto, aby se po dopadu udržela na hladině.

Oskarovi otrnulo a už s ním zase začala cloumat rybářská vášeň. Sotva za mámou zaklapnuly dveře, pádil k pračce. Mezi jeho věci dala máma vyprat i gobelín a on si ve skleněném okénku všiml, že z gobelínu vyplaval lín. S každým příštím otočením v bubnu přibyl další a zanedlouho jich plavalo v pračce slušné hejno. Oskar zastavil pračku na programu 7. Po něm následuje odstřeďování a to nemohl potřebovat. Vzal si tenký proutek a udici se kterou chytal ve skříni v kapsách kabátů, jenom tentokrát nastražil místo těsta žížalku – z ponožky si vytáhl gumičku a napíchl ji na hrot háčku. Ryby byly z točení v bubnu pračky ovšem dočista zmotané a žížalu míjely. Srandovně natahovaly tlamky a Oskar se řehtal. Ha, ha ha!

Nebýt Oskar postavou rybářské encyklopedie, do muškaření by se nepouštěl. Sice tu bude zanedlouho napsáno, že dostane lipana, ve skutečnosti se málem uškrtí na muškařské šňůře. Aby ne. Muškaření připomíná diktáty. Není ho možné zvládnout bez učení.

Nad kobercem kroužil roj mušek. Oskar jednu lapnul do dlaně a porovnal ji s těmi umělými v krabičce. Ginger Dun se jí podobala nejvíc. Sáhl do kapsy pro dózičku s mazadlem, nabral ho ždibec na špičku prstu a potřel křidélka. Muška se mastí proto, aby se po dopadu udržela na hladině.

Zvolit správný vzor, to je kumšt. Od něj se odvíjí celá muškařina. Stane se, že se rybář trefí do mouchy, po které ryby šílí a potom zčistajasna jako když utne. Ryby přestanou sbírat s hladiny. Jakou mouchu navázat teď. Potápivou nebo nymfu brázdící dno? U vody se věci mění neustále. Dneska byl koberec úplně odlišnou řekou, než když ho šel Oskar dobývat s wobblerem. Na mušku by mu štika nezabrala.

V tišině za oranžovým čtvercem stál siven. Oskar položil mouchu na hladinu ale moc okatě a sivena poplašil.

Vysoukal šňůru z vody a planými hody nad hlavou umokřenou mouchu osušil, pročež ji poslal do hrdla víru, do středu ornamentální červené spirály. Sebral ji lipan samotář. O něm se po koberci šuškají legendy.

Jak to bylo doopravdy.

U hnědých puntíků si v koberci ráchala nohy pihatá holka. Oskar omotaný muškařskou šňůrou se zrovna snažil z trička vyprostit zaseknutou Ginger Dun a neměl kdy se rozhlížet kolem, její hlas mu ale byl povědomý.

„Rút?“

„Co tady děláš ty, trumbero. Nevěděla jsem, že jsi rybář.“

„Nejsem!“ odsekl Oskar.

„Rybář nebo trumbera?“

Otázky nějaké Rút, v kombinaci s ďuznou v triku po vytrhnutém háčku, kterou bude muset mámě dřív nebo později vysvětlovat, Oskara rozzuřily. Chtěl na ni houknout, dokdy tu hodlá oxidovat, Rút ho ale předběhla: „Jsem tady s rodičema v kempu a zítra se už vracíme.“

Ta drzounka je první holka, která předbíhá moje myšlenky, uvažoval Oskar. S mámou to měl naopak. Věděl, co máma řekne hodiny dopředu. Mohl by pronášet jejími ústy sám k sobě zásadní poučky, třeba o potřebnosti gramatiky pro život, ale nedělal to. Nechtěl být drzej.

Mít co říct je důležitější, než jedničky z diktátů. Pokud gramatiku potřeboval, odvodil si ji Oskar z rybařiny. Kroužek nad ů je jako našpulená rybí tlamka. Jméno Rút ale zní jako když legendární lipan samotář mlaskne po mouše. Přímo a bez okolků. Píše se tedy s čárkou.

Oskar sroloval šňůru a konečně zvednul hlavu a podíval se směrem ke hnědým puntíkům na druhém konci koberce. To že je Rút? Vídali se den co den ve třídě a nebylo na ní naprosto nic, co by stálo za řeč. Maximálně ji předběhl ve frontě na oběd. A na-

pověděla mu při dějepisu bitvu u Moháče. To je všechno. Co se to s ní o prázdninách stalo? Najednou je z tuctové buchty šťabajzna. Oskar z ní byl paf. Koukal do jejích nádherných očí a po zádech mu přeběhlo mravenčení.

Výsledkem následující kapitoly bude drobet neohrabaný e-mail, ale Rút pochopí. Psaní nešlo Oskarovi snadno, nechtěl to zvrznout a rozvažoval každé slovo. Vzápětí ho zavrhnul. Po hodině sedění u compu se rozhodl, že je na čase si dáchnout a radši proházel klávesnici třpytkou.

Vzal obyčejnou stříbrnou plandavku a hodil ji nazdařbůh mezi písmena. Otočil kličkou navijáku. Nešlo to. Trojháček se asi natvrdo zasekl do enteru. Oskar zacloumal prutem. K jeho údivu se třpytka sama rozjela klávesnicí k písmenu S. U něj se obrátila a namířila si to k U. Zastavila se. Oskar zkusil otočit navijákem a zase překvapení: šlo to jako po másle. Úplně bez odporu si přitáhl třpytku skoro k nohám až na okraj klávesnice. Vypadalo to, že u M bude dobojováno, ale ouha! Třpytka vypálila napříč klávesnicí do hloubky pod E. Oskar začínal tušit o co jde. S touhle ohromnou silou se nedalo soupeřit. Tušení se proměnilo v jistotu. Po shiftu došel nad C, sešteloval si brzdu a zabral. Na cívce měl dneska místo vlasce namotanou šňůru na vláčení s nosností 12 kilo, mohl se bez obav do prutu opřít. Se sumcem ale nepohnul. Svaly na rukou Oskarovi jenom hrály, to by měla vidět Rút.

Podle článku v časopise Rybářství zvedne sumce zalehlého na dno brnkání na napnutou šňůru. Proč to nezkusit, ohnutý prut připomínal rám harfy. Vybrnkal na ni stylově začátek Vltavy.

Od Smetany.

Oskar.

A sumec?

Sumec se skutečně zvednul ode dna, máchnul ocasní ploutví a šňůru přetrhnul.

Oskarovi vůbec nevadilo, že prohrál. Během zápolení se sumcem dostal inspiraci, co má Rút napsat a zdlouhavý souboj by ho zdržoval. Starý brachu plav si a drž mi palce. Teda vousy, opravil se Oskar.

Knížku Michala Šandy Oskarovy rybářské trofeje vydá v prosinci tohoto roku nakladatelství Novela Bohemica.

Otočil kličkou navijáku. Nešlo to. Trojháček se asi natvrdo zasekl do enteru. Oskar zacloumal prutem. K jeho údivu se třpytka sama rozjela klávesnicí k písmenu S. U něj se obrátila a namířila si to k U. Zastavila se. Oskar zkusil otočit navijákem a zase překvapení: šlo to jako po másle. Úplně bez odporu si přitáhl třpytku skoro k nohám až na okraj klávesnice. Vypadalo to, že u M bude dobojováno, ale ouha! Třpytka vypálila napříč klávesnicí do hloubky pod E. Oskar začínal tušit o co jde. S touhle ohromnou silou se nedalo soupeřit. Tušení se proměnilo v jistotu. Po shiftu došel nad C, sešteloval si brzdu a zabral. Na cívce měl dneska místo vlasce namotanou šňůru na vláčení s nosností 12 kilo, mohl se bez obav do prutu opřít. Se sumcem ale nepohnul.

Z a str ží

Podél

Z poznámek

Psaní možná znamená naplánovat si obrazy, sestavit z nich příběh, ten pak vybarvit. Jenomže právě to mě nebaví, mám raději psaní bez plánu.

Hezkou chvíli jsem na podzim zažil v galerii Rudolfinum, kde jsem se byl podívat na výstavu fotografií Kontroverze/Controversies. Fotografie, které vzbudily skandály, vyvolaly spory.

Fotografie jako brzdná stopa času, jako stopa na cestě, stopa, ze které lze cosi vyčíst. Realita má však ještě jiné dimenze. Dva rozměry versus skutečnost.

Ten okamžik přišel v prázdné kavárně Rudolfina, nad šálkem pressa. Kofein je substace, která mi čistí hlavu, jinak neustále zaměstnanou obavami, spory se sebou samým. Najednou v prázdné kavárně zvednout hlavu a vidět velkým oknem protější stranu ulice, ve slunci fasády protějších domů.

Vzpomněl jsem si na věznici a jinou příhodu s kofeinem, kdy jsem na oddíle č. X vypil kafe a vedl delší rozhovor s kolegou vychovatelem a potom jsem v myšlenkách ještě někde úplně jinde, sešel do přízemí, otevřel katr a zabouchl ho za sebou, abych si po pár krocích uvědomil, že jsem v úplně jiné chodbě, než ve které jsem chtěl být. Totiž jsem v chodbě, která není průchozí a nevede do budovy, ve které mám kancelář, že tedy nejsem v chodbě, kterou se obvykle cho-

trati

Vzpomněl jsem si na věznici a jinou příhodu s kofeinem, kdy jsem na oddíle č. X vypil kafe a vedl delší rozhovor s kolegou vychovatelem a potom jsem v myšlenkách ještě někde úplně jinde, sešel do přízemí, otevřel katr a zabouchl ho za sebou, abych si po pár krocích uvědomil, že jsem v úplně jiné chodbě, než ve které jsem chtěl být. Totiž jsem v chodbě, která není průchozí a nevede do budovy, ve které mám kancelář, že tedy nejsem v chodbě, kterou se obvykle chodí, ale v úplně jiné chodbě, shodou okolností v chodbě s celami těch nejztracenějších případů.

dí, ale v úplně jiné chodbě, shodou okolností v chodbě s celami těch nejztracenějších případů. Dělal jsem samozřejmě jakoby nic, obrátil jsem se a šel zpátky ke katru a zjistil jsem, že zámek je zevnitř zaletovaný a nedá se odemknout.

V situaci, kdy je pracovník vězeňské služby ohrožen, musí odhodit klíče co nejdál z dosahu vězňů, jak zní v předpisech.

Poznámku o výstavě Kontroverze/Controversies jsem poslal do Kulturních novin, je to nový projekt, který vychází v Brně. Je to takový levicový projekt, například Jakub Grombíř v posledním čísle píše v glose o nějakém novém studentském časopise, že je správně pokrokový, jelikož jsou tam například: "...nemilosrdnému rozboru (...) podrobeny knihy Jiřího T. Krále a Erika von Kuehnelt-Leddihna“ A tudíž: „...dá se očekávat, že tato generace už má dostatečný rozhled po světě, než aby srážela kufry před lišejníkem obrostlými klišé, z nichž staví svůj obraz světa pravicová publicistika“.

Neustále nová věčná víra v lepší příští. Některých lidí.

Ovlivňují nás jakési konzervy, záznamy starých situací a symbolů.

Ve věznici jsem pravidelně navštěvoval tzv. zařazovací komisi, během níž se noví vězňové umísťovali do oddílů, na pracovní místa nebo učení. Paní S. tam kdysi nadhodila problém mnohoženství.

– A přemýšlela jste už někdy, co se stane s těmi, na které žádná žena nevyjde?

Občas přemýšlím o možnosti psát knihy a v takovém případě se mi ozývá podivný prázdný pocit kolem žaludku.

Jako čtenář diskusních příspěvků u textů na politická témata zažívám jakési velké retro, říkám si: kdyby za to aspoň rublík měli... Bylo by to snáze pochopitelné a navíc by se Rusko brzy vyčerpalo,

Bylo na něj podáno několik trestních oznámení, zlínská policie údajně už vede vyšetřování, ale Jára je momentálně kdesi v Bangkoku, odkud hlásí, že je mu to všechno volné. Nedávno mu vyšla knížka, autobiografický román o sexu. K tantře zlákal řadu vlivných osob ze Zlínského kraje, včetně žen pracujících v justici.

stáhlo by se do svých přirozených hranic, někam k Moskvě a dál na východ.

Skutečnou příčinou probíhající krize není kapitalismus, ale je jí ve skutečnosti socialismus.

Inflace je dobrá jedině pro bankéře, kteří pořád potřebují něco úvěrovat. Potřebují stále vyšší ceny. Potřebují půjčovat a vydělávat na tom. Deflací bychom se vrátili ke skutečným hodnotám. Nikoliv více peněz, ale méně peněz, to by mělo požadovat hnutí jako Occuppy Wall Street, stejně jako naši odboráři nebo redaktoři Kulturních novin. Skoro je podezřívám, že je příslověční banksteři vlastně sami platí, aby od zmíněného problému odvrátili pozornost.

Vykolejené, vyšinuté Rusko se spojuje s Araby, ale kdo s čím zachází, s tím také schází. Naše levice rovněž vede boj o islám. Například Miloš Zeman je proti, ale dostal za to od Petra Uhla v Právu co proto.

Ve vězení je hloupost některých lidí jakýmsi dodatečným trestem, v životě jednou z daní za možnost vůbec existovat.

Když občas přemýšlím, kdo by patřil do věznice, napadne mě guru Jára Dobeš (*1971 nebo 1977). Člověk, který založil vlastní akademii tantry. Bylo na něj podáno několik trestních oznámení, zlínská policie údajně už vede vyšetřování, ale Jára je momentálně kdesi v Bangkoku, odkud hlásí, že je mu to všechno volné. Nedávno mu vyšla knížka, autobiografický román o sexu. K tantře zlákal řadu vlivných osob ze Zlínského kraje, včetně žen pracujících v justici. Domnívám se, že má různé kompromitující materiály a díky tomu nebude nikdy odsouzen. Nedávno na webu vyvěsil oznámení, že pokud za ním chce nějaká zájemkyně o studium do Bangkoku přijet, musí s sebou mít potvrzení od senátora svého volebního okresu. V dokumentu se mj. píše, že tam dotyčná jede dobrovolně. Týká se to studentek z České republiky a Maďarska. To potvrzení chce jako alibi, kdyby se náhodou některé z nich na výletě nelíbilo. Uchazečky hned poté začaly své senátory bombardovat žádostmi o schůzku.

Jára vymyslel koncept, který zneužívá religiozní pojetí hříchu, viny, pokání a odpuštění. V jeho pojetí se to celé děje "přes postel".

Žijeme v době silně povrchní, sex je něco, co si lze užít. Víc než na celé budoucnosti záleží na krátké chvíli sexuálního spojení. Jenže potom zbývá prázdno, samota, tíseň. Osamělost, která nebyla předem očekávána, nepíše se o ní v ženských časopisech atd. Nemusí se to ani vlastně stát, stačí jen obava z toho, že se to stane, že člověka někdo jen vzužije, když je to dneska tak časté. Právě tehdy nastupuje guru Jára a jeho učení o vině, která vyplývá ze sexu z nevhodným partnerem. Chytře neodmítá sex jako takový, ale slibuje, že po dostatečném pokání a meditaci dojde k odpuštění. Ve chvíli, kdy dotyčná dostatečně „zloutkovatí“ a uvěří, že sex s Járou je to, co ji spasí, nastoupí jaksi sám za sebe. Krom sexu, za který mu platí, se ještě živí prodáváním údajně zázračných koláží. Jeho nejbližší „učenky“ pořádají draze placené kurzy.

Potom napíše knihu, ve které dokládá zážitky se stovkami partnerek, a tato kniha je volně k dostání v českých knihkupectvích. Patří asi k lidem, kteří už mají opravdu dostatečný rozhled po světě, než aby sráželi kufry před lišejníkem obrostlými klišé.

Možná to souvisí s tím, že co je přirozené to jaksi setrvale plyne, je to navázáno na jakési dlouhodobější perspektivy. Ale v dnešní době vytlačuje přirozenost její protiklad, jakási „roztrhanost“, pohyb od jednoho dojmu k druhému. Hodinka s TV seriálem, fotka jako důkaz, jakkoliv v zákulisí upravený, umělé požitky, náhražky na povrchu lákavější, než co nahrazují, věci, které trhají realitu na kusy.

Ve věznici jsem se setkal s některými jinými lidmi podobného druhu. Jedním z nich byl ruský agent Robert Rachardžo (*1968). Z řadového psychologa věznice Jiřice se během několika let stal psychologem na Generálním ředitelství v Praze. Na jedné poradě Vězeňské služby přednášel materiál o práci s odsouzenými pedofily, aby o rok

později z nové pozice již nastiňoval plán zásadní reorganizace personální práce pro celé vězeňství. Byl jsem s ním na školení, o přestávkách vycházel a pořád někam telefonoval, byl hodně vytížený, zařizoval si nové a nové schůzky. Člověku se nepoštěstí každý den, aby mohl pozorovat špičkového agenta při práci.

Tento člověk byl dokonce ve velké oblibě u jedné mé kolegyně, která již byla v důchodu a do věznice pouze docházela testovat uchazeče o zaměstnání. Tvrdila, že pokud by měla nějaké potíže, zavolá Robertovi a ten všechno zařídí.

Jednoho dne prostě zmizel. Sebral všechny svoje notebooky, rozloučil se s manželkou a odjel. Naposledy byl spatřen kdesi u jakéhosi lesíka poblíž věznice v Jiřicích. Bylo to jen pár týdnů po té velké koncepční poradě.

Za několik dalších týdnů dostali všichni psychologové mail od vedoucího psychologického pracoviště na Generálním ředitelství, PhDr. J.: S lítostí Vám oznamuji, co asi někteří z Vás již víte, a totiž, že náš kolega Robert Rachardžo je od 15. září nezvěstný. Až nyní vlastně zjišťujeme, jak cenným spolupracovníkem Robert byl. Práce se nám bez něj nedaří ani zdaleka tak dobře jako dřív. Pokud byste náhodou měli nějaké informace o tom, kde se Robert zdržuje, prosíme, oznamte nám to.

Jednou mi z Prahy dokonce telefonovali přímo do mé kanceláře. Já jsem tehdy v prvním úleku – telefon „z venku“ totiž většinou mlčel – nepochopil, o co vůbec jde, tak jsem je odkázal na tiskovou mluvčí, jak bylo rovněž v předpisech. Přimlouvali se, aby jeden z nových odsouzených dostal místo krejčího. Šlo o člověka z kuřimské kauzy. Jedince, který dodal železnou klec, do níž byli pak ti dva malí hoši „za trest“ zavíráni. Pracovníci generálního ředitelství samozřejmě dosáhli svého, dotyčný byl pak na daném postu neprodleně zaměstnán. Tak o co šlo v té kuřimské kauze? Měl to být nějaký pokus na lidech, vedený pod patronací ruského agenta? Výroba masových vrahů? Něco na ten způsob?

Člověku, který z ničeho nic stojí před zaletovaným zámkem, proběhnou v hlavě různé myšlenky.

Vysvobození v podobě servírky:

– Ještě něco vám přinesu, pane?

Zdeněk Mitáček

Jednou mi z Prahy dokonce telefonovali přímo do mé kanceláře. Já jsem tehdy v prvním úleku – telefon „z venku“ totiž většinou mlčel – nepochopil, o co vůbec jde, tak jsem je odkázal na tiskovou mluvčí, jak bylo rovněž v předpisech. Přimlouvali se, aby jeden z nových odsouzených dostal místo krejčího. Šlo o člověka z kuřimské kauzy. Jedince, který dodal železnou klec, do níž byli pak ti dva malí hoši „za trest“ zavíráni. Pracovníci generálního ředitelství samozřejmě dosáhli svého, dotyčný byl pak na daném postu neprodleně zaměstnán. Tak o co šlo v té kuřimské kauze? Měl to být nějaký pokus na lidech, vedený pod patronací ruského agenta? Výroba masových vrahů? Něco na ten způsob?

Jaroslav Valečka: Obrazy

Červený kouř, 2011, 92 x 158 cm

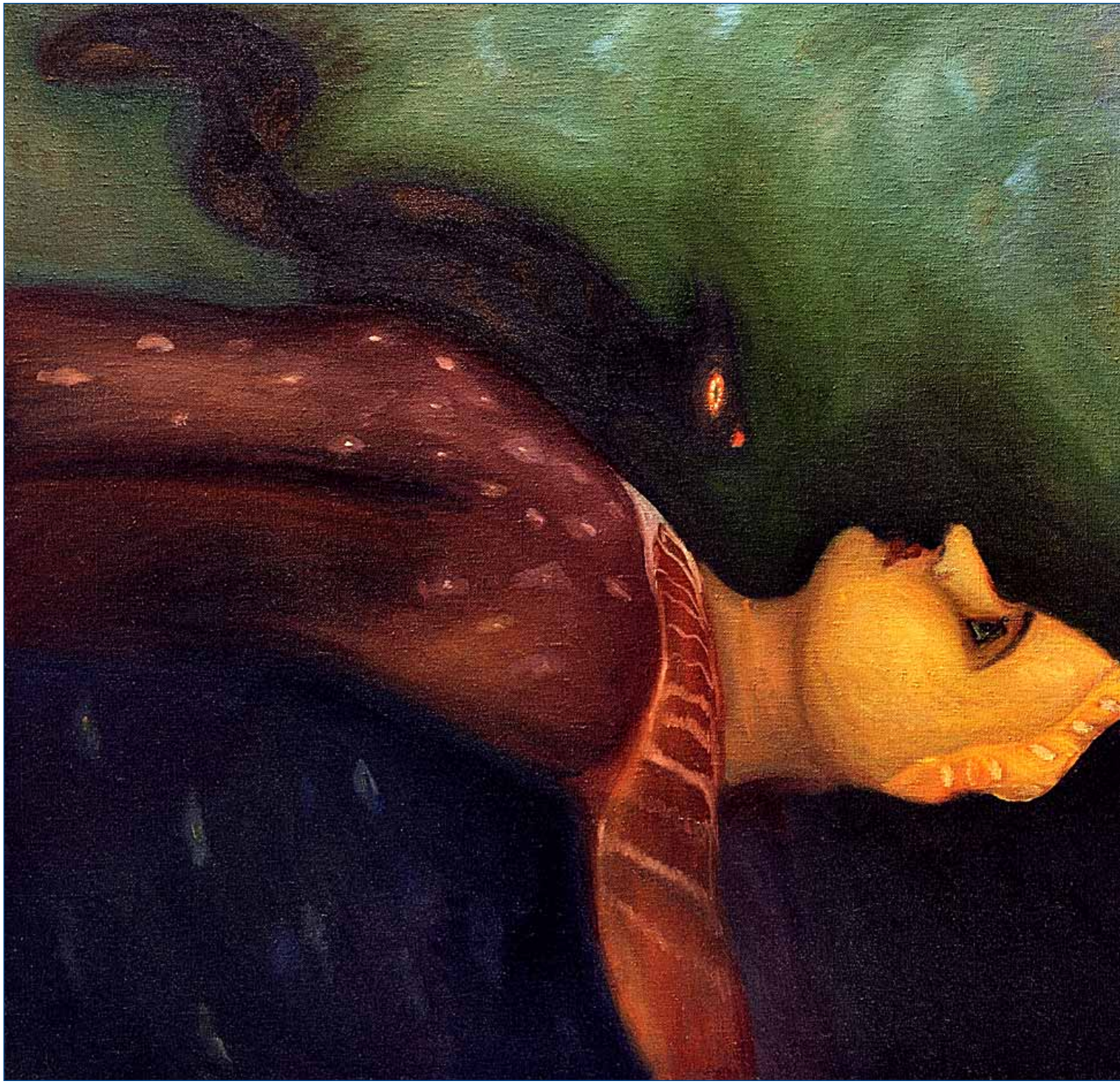

Černý kocour, 2011, 90 x 115 cm

Maso (z cyklu masopustní masky), 2009, 155x67 cm

Hory v zimě, 2006, 103x135,2 cm

Kohouti, 2009, 96x119 cm

Hranice 2009 134x129 cm

Zimní noc, 2011, 78 x 200 cm

Oheň 2010 101 x 131 cm

V úplňku, 2007, 108x116 cm

Lampionová slavnost, 2008, 90x150 cm

V příštím čísle (vychází 1. prosince 2011) rozhodně nenajdete:

Pavla Růžka bez růže

Novou knížku Michala Šandy

Obrazy Jaroslava Valečky

Na shledanou příště!

Ne za pomente!